

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Tuulia Poutiainen

**”Avoimia kysymyksiä jo hyväksytyssä
suunnitelmassa”**

Julkinen keskustelu Riihimäen kaupungin palveluverkkouudistuksesta

Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö
Organisaatioiden viestinnän pro gradu -tutkielma
Viestinnän monialainen maisteriohjelma

Vaasa 2022

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Tuulia Poutiainen		
Tutkielman nimi:	"Avoimia kysymyksiä jo hyväksytyssä suunnitelmassa" : Julkinen keskustelu Riihimäen kaupungin palveluverkkouudistuksesta		
Tutkinto:	Filosofian maisteri		
Oppiaine:	Viestinnän monialainen koulutusohjelma Organisaatioiden viestintä		
Työn ohjaaja:	Merja Koskela		
Valmistumisvuosi:	2022	Sivumäärä:	75

TIIVISTELMÄ:

Tämä työ käsittelee Riihimäen kaupungin palveluverkkouudistuksesta käytyä julkista keskustelua. Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, miten demokraattinen keskustelukulttuuri ja päätöksenteko näkyvät Riihimäen palveluverkkouudistukseen liittyvässä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa. Kunta-alaa muokkaavat väestörakenteelliset muutokset, kuntaliitokset ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus pakottavat kunnat miettimään palveluiden järjestämistä uusilla tavoilla. Muutokset kunnan palvelutarjonnassa herättävät julkista keskustelua, jota käydään muun muassa sosiaalisessa mediassa ja sanomalehdissä. Tarkastelemalla julkista keskustelua voidaan valottaa sitä, mihin suuntaan demokratia ja kansalaisvaikuttaminen ovat menossa.

Tutkimuksen aineisto koostuu Riihimäen kaupungin tiedotteista, Pro Kotikaupunki Ry:n viestinnästä ja paikallislehti Aamupostin artikkeleista. Tutkimusmenetelmänä käytetään kehysanalyysia. Kehysanalyysin avulla voidaan ymmärtää paremmin kuntademokratiaan liittyvää keskustelua ja viestintää. Kehysanalyysi on Erving Goffmanin kehittämä tutkimusmenetelmä, jonka avulla voidaan tarkastella erilaisia tekstejä ja vuorovaikutustilanteita. Kehysanalyysin avulla selvitetään, minkälaisia sisällytyksiä ja poissulkemisia tilanteessa on käytetty. Tässä tutkimuksessa sen avulla tutkitaan sitä, minkälaisilla keinoilla keskustelun osallistujat rakentavat näkökulmiaan.

Tutkimuksen teoreettinen tausta on habermasilaisessa julkisuuskäsityksessä ja Pierre Rosanvalonin vastademokratiassa. Jürgen Habermasin julkinen sfääri on tila, jossa kansalaiset voivat käydä rationaalista ja avointa keskustelua yhteisistä asioista. Vastademokratia puolestaan on perinteistä demokratiaa täydentävää toimintaa, jonka avulla kansalaiset valvovat ja arvioivat päättäjien toimintaa. Teoriavalintojen avulla syvennetään ymmärrystä siitä, mistä Riihimäellä käydyssä keskustelussa on kyse. Tarkastelemalla palveluverkkokeskustelua laajempaa kontekstia vasten hahmotetaan paremmin, minkälaista julkista keskustelua kunnissa tällä hetkellä käydään.

Aineistosta löytyi viisi kehystä: "kaupunki on palveluiden verkko", "leikkaukset keskiössä", "päättöksenteon kyseenalaistaminen", "lähikoulujen lakkauttamissuunnitelma" ja "poliittinen debatti". Analyysin avulla selvisi, että keskustelutahot määrittelevät palveluverkkouudistuksen olennaisimmat teemat ja käsitteet eri tavalla. Tästä pääteltiin, että keskustelijoiden välillä vallitsee intressien ja roolien muodostama kuilu, minkä vuoksi keskustelu ei tunnu kuntalaisista avoimelta ja rakentavalta.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Riihimäen kaupungin palveluverkkouudistukseen liittyvässä keskustelussa osallistujat toteuttavat pitkälti omia roolejaan kansalaisina ja päättäjinä. Vastademokraattinen toiminta täydentää aktiivista julkista keskustelua, joka käsittelee niin uudistusta, kuin päätöksenteon avoimuutta ja itse keskusteluakin.

AVAINSANAT: kunta-ala, Riihimäki, kehysanalyysi, julkisuus, demokratia, vastademokratia

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Tavoite	8
1.2	Aineisto	9
1.2.1	Riihimäen kaupunki ja palveluverkkouudistus	10
1.2.2	Pro Kotikaupunki Ry	11
1.2.3	Aamuposti	12
1.3	Menetelmä	12
2	Julkinen keskustelu	15
2.1	Habermasilainen julkisuus	15
2.1.1	Habermasilaisen julkisuuden ihanteet	16
2.1.2	Habermasiin kohdistunutta kritiikkiä	18
2.2	Vastademokratia	19
2.3	Julkinen keskustelu kunnissa	22
3	Kehyistäminen	25
3.1	Kehyistämisprosessit	26
3.2	Kehysanalyysin tutkimusnäkökulmia	28
3.3	Kehysmalleja	29
3.3.1	Valintojen kehystäminen	29
3.3.2	Toiminnan kehystäminen	30
3.3.3	Ristiriitojen kehystäminen	31
4	Kehykset Riihimäen kaupungin palveluverkkouudistuksessa	33
4.1	Keskustelun näkökulmat	33
4.1.1	Kaupunki on palveluiden verkko	34
4.1.2	Leikkaukset keskiössä	36
4.1.3	Päätöksenteon kyseenalaistaminen	37
4.1.4	Lähikoulujen lakkautussuunnitelma	43
4.1.5	Poliittinen debatti	48

4.2	Keskustelun erot ja yhtäläisyydet	53
4.3	Yhteenveto	56
5	Päätäntö	59
	Lähteet	63
	Liitteet	68
	Aineistolähteet	68
	Liite 1. Aineistolähteiden aikataulu	73

Kuvat

Kuva 1.	Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä [sic] asemanseudun yleissuunnitelman 3.2.2020. (PRO Kotikaupunki, 2020h).	40
Kuva 2.	Avoin kirje Riihimäen kaupungin valtuustolle ja kaupunkilaisille (Pro Kotikaupunki Ry, 2020).	44
Kuva 3.	Riihimäen valtuusto teki kautensa vaikeimman päätöksen (Herme, P. & Forssel, T., 2020).	45
Kuva 4.	Riihimäellä pikakokous koululinjauksesta (Heikkonen, T, 2020).	46
Kuva 5.	Koulukapina nousee myös itäisellä alueella (Herme, P. & Peltonen, A. 2020).	49
Kuva 6.	Uusi yhdistys tuo riihimäkeläisten äännet kuuluviin (Lyy, P. 2020).	51

Taulukot

Taulukko 1.	Tutkimusaineisto.	9
Taulukko 2.	Aineistosta löydetyt kehukset.	33

1 Johdanto

Suomessa oli vuoden 2021 tammikuussa yhteensä 309 kuntaa (Tilastokeskus, 2021). Kenellekään on tuskin jäänyt epäselväksi, että nämä kunnat ovat keskenään eri asemassa muun muassa sen suhteen, kuinka kattavia lähipalveluita asukkaille on mahdollista tarjota. Tämä on selvää niin päättäjille, kiinteistövälittäjille kuin opiskelupaikkaa etsivälle yläkoululaisellekin. Kuntia voidaan vertailla keskenään, ja muun muassa Suomen Kuvalehden (Hynynen, 2021) teettämästä tilastotutkimuksesta selviää, että käynnissä on kuntien erikoistuminen, joka pohjaa siihen, minkälaisia tehtäviä ne ottavat hoitaakseen.

Mitä lähempänä ongelma on, sitä enemmän se ihmistä koskettaa. Sen vuoksi voisikin ajatella, että tasavertaista poliittista keskustelua on luontevampaa käydä lähipalveluista kuin esimerkiksi siitä, kuinka maataloustuet EU:n tasolla tulisi jakaa. Aihetta keskustelulle on tulevina vuosina todennäköisesti enemmän kuin tarpeeksi. Sanna Marinin kaudella valmisteltu sote- ja maakuntauudistus muokkaa sosiaali- ja terveyspalveluiden sisältöä sekä rakenteita (Valtioneuvosto 2021).

Juuri sivistystoimessa ja sen kattavuudessa kiteytyvätkin kuntien kohtalonkysymykset, jotka eivät ratkea valtionhallinnon taholta edes uusien maakuntajakojen tai palvelurakennemuutosten kautta, sillä koulutus ja kulttuuri jäävät tuolloinkin edelleen kuntien järjestettäväksi. Sivistystoimen palveluiden sijaitseminen lähellä asukasta onkin viihtymisen kannalta olennaista. Sekä asunnon ostajia että jo alueella asuvia vanhempia todennäköisesti kiinnostaa, kuinka kaukana lähin koulu sijaitsee kolmen vuoden päästä. Sivistystoimen palveluita ovat myös muun muassa harrastamiseen ja nuorisoon liittyvät toiminnot, joihin Suomen kunnat käyttivät esimerkiksi vuonna 2017 pitkälti yli miljardi euroa, minkä lisäksi harrastamiseen liittyvien tilojen arvo on merkittävä (Pöntynen, 2017).

Väestörakenteessa tapahtuvat muutokset, kuten syntyvyyden lasku, vaikuttavat merkittävästi siihen, miten koulutusta järjestetään (Sjöström, Myllymäki, Päivärinta, 2022). Nämä muutokset edellyttävät kunnilta ymmärrettävästi suunnitelmallisuutta sen suhteen, minkälainen palvelukokonaisuus kuntaan muodostetaan. Palvelukokonaisuudella

tarkoitetaan asiakkaan tai ryhmän tarpeisiin perustuvaa kokonaisuutta, jonka palveluita voivat tuottaa yksi tai useampi toimija (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2021).

Tässä tutkimuksessa palvelukokonaisuudesta käytetään termiä *palveluverkko*, sillä sitä käytetään myös aineistossa. Esimerkiksi Riihimäen kaupungin palveluverkkouudistus ottaa kantaa juuri siihen, miten kuntalaisten arkea ja vapaa-aikaa eniten koskevat palvelut järjestetään (Riihimäen kaupunki, 2022a). Uuden palveluverkon keskeisimpiä kysymyksiä ovat aseman seudulle kaavailtu monitoimitalo sekä aiempaa tiiviimpi alakouluverkko. Palveluverkkouudistus on herättänyt paljon keskustelua alusta saakka, sillä kaupunginvaltuuston hyväksymässä mallissa koulujen ja harrastustilojen määrä vähenee, minkä pelätään vaikuttavan muun muassa lasten koulumatkoihin (Tiirikainen, 2020).

Keskustelua ovat herättäneet muutkin teemat, kuten kulttuuripalveluiden sijoittuminen ja se, kuunnellaanko asukkaita tarpeeksi julkisen päätöksenteon yhteydessä. Riihimäellä ohjausryhmän valmisteleva malli synnytti vastusta yksittäisten valtuutettujen lisäksi myös kuntalaisissa, jotka järjestäytyivät Pro Kotikaupunki -yhdistykseksi. Myös valtakunnallinen media kiinnostui yhdistyksestä (Tiirikainen, 2020). Pro Kotikaupunki teki kaupunginvaltuustolle palveluverkkoa koskien jopa oman ehdotuksensa, jota se kutsuu ”Hallitun alasajon malliksi” (Pro Kotikaupunki Ry 2020).

Pro Kotikaupunki -yhdistys haki uudistuksen uudelleen käsittelemiseksi aikalisää kuntalaisaloitteella maaliskuussa 2021 (Pro Kotikaupunki Ry 2021). Aikalisää olisi todennäköisesti saatu ilman aloitettakin, sillä Riihimäen kaupunginjohtaja vaihtui yllättäen loppuvuodesta 2020 (Rautavuori, 2020), eikä koronan vaikutusta uudistusten etenemiseen voi vielä ennustaa. Kaupungin palveluverkkouudistusta käsittelevällä sivulla kerrotaan, että valtuusto päättää palveluverkosta 29.8.2022 järjestettävässä kokouksessa, kun poliittinen ohjausryhmä on arvioinut esityksen uudelleen (Riihimäen kaupunki, 2022b). Kuntalaisten rooli on joka tapauksessa pysynyt aktiivisena ja järjestäytyneenä läpi valmistelu-prosessin. Se on mielenkiintoinen kehityskulku aikana, jolloin demokraattiset prosessit ovat köyhtymässä jopa kansainvälisellä tasolla (ks. Repucci & Slipowitz, 2021).

Osa demokraattista toimintaa on julkinen keskustelu. Sen reunaehdoja on hahmotellut muun muassa Jürgen Habermas, jolle olennaisia julkisen keskustelun ihanteita ovat avoimuus, keskustelijoiden julkisten roolien riisuminen ja rationaalisuus (Mills & Barlow, 2012, s. 298–307). Julkinen keskustelu koskettaa usein kuitenkin kansalaisille tärkeitä palveluita ja arjen sujuvuuteen liittyviä asioita, minkä vuoksi ei kenties ole realistista olettaa, että keskustelu pysyisi aina rationaalisena ja tarkasti jäsennehtynä. Näin on myös kuntatasolla, erityisesti kun kyseessä on pieni kaupunki, jossa keskustelijoilla saattaa olla läheisiäkin suhteita toisiinsa. Habermasia kritisoineet ja täydentäneet tutkijat ovatkin tuoneet julkisuuskeskusteluun lisänäkökulmia, kuten kansalaisten roolin päättäjiä valvovana toimijana (Rosanvallon, 2008). Tuon tutkimuksessani yhteen näitä erilaisia lähestymistapoja, jotta viestinnän rooli julkisessa keskustelussa hahmottuisi mahdollisimman monipuolisesti.

1.1 Tavoite

Tavoitteenani on selvittää, miten demokraattinen keskustelukulttuuri ja päätöksentekonäkyvät Riihimäen palveluverkkouudistukseen liittyvässä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa. Tätä kautta on mahdollista ymmärtää julkisen keskustelun rakentumista kuntatason poliittisessa keskustelussa. Olen jakanut tavoitteeni kolmeen tutkimuskysymykseen, jotka ovat:

1. Minkälaisia näkökulmia Riihimäen palveluverkkouudistuksen keskustelun osapuolet tuovat esiin palveluverkkouudistusta koskevassa viestinnässään?
2. Mitä yhteistä ja eriävää keskustelevien osapuolten näkökulmissa esiintyy?
3. Miten keskustelun näkökulmat rakentuvat osapuolten vuorovaikutuksessa?

Hahmotan tutkimuksessani demokraattisen päätöksenteon ja keskustelukulttuurin habermasilaisen julkisuusteorian ja siihen liittyvän kriittisen tutkimuksen kautta. Aineistoni kolme eri puhujatahoa (Riihimäen kaupunki, Aamuposti ja Pro Kotikaupunki) toteuttavat julkiseen päätöksentekoa, tiedonantoa ja demokraattista keskustelukulttuuria tukevia

piirteitä ja toimintoja eri tavalla, mikä näkyy siinä, minkälaisen näkökulmien kautta palveluverkkouudistusta käsitellään. Näillä piirteillä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa erityisesti avoimuutta, rationaalisuutta, keskustelevuutta ja kansalaisten päättäjiin kohdistuvaa valvontaa, torjuntaa sekä tuomiovaltaa (ks. luku 2).

Tutkimukseni teoreettisena kulmakivenä toimiva habermasilainen julkisuusihanne heittää yhä keskustelua. Esimerkiksi Hanna Mattila on puolustanut Habermasin roolia kommunikatiivisessa suunnittelussa ja vallankäytön analysoinnissa (Mattila, 2017). Mattila on hyödyntänyt habermasilaista käsitteistöä muissakin tutkimuksissaan. Esimerkiksi vuonna 2021 Mattila oli mukana tutkimuksessa, joka käsitteli rationaalisia ja kommunikatiivisia ulottuvuuksia turkulaisessa yhdyskuntasuunnittelussa (Granqvist, Mattila, Mäntysalo, Hirvensalo, Teerikangas & Kalliomäki, 2021).

Aiheella on siis tutkimuspotentiaalia, minkä vuoksi koen aiheelliseksi tarkastella julkista keskustelua myös tässä tutkimuksessa. Julkista keskustelua käydään yhtäaikaaisesti useassa eri paikassa, lukuisista eri aiheista, minkä vuoksi sen luonne on alati muuttuva. Tämän vuoksi on myös perusteltua analysoida sen rakentumista eri aineistojen avulla. Lisäksi sivistystoimen palveluiden kasvava merkitys kunnissa antaa aihetta tutkia juuri näitä palveluita koskevaa julkista keskustelua.

1.2 Aineisto

Tutkimuksen aineisto koostuu Riihimäen kaupungin sivuillaan julkaisemista tiedotteista, PRO Kotikaupunki Ry:n tuottamista vastineista sekä paikallislehti Aamupostin uutisoinnista. Tekstejä on yhteensä 40, ja ne on julkaistu aikavälillä 20.8.2019-2.6.2021 (ks. Taulukko 1). Kerron aineistolähteistäni ja tämän tutkimuksen aineistorajauksista lisää seuraavissa alaluvuissa.

Taulukko 1. Tutkimusaineisto.

Julkaisija	Aikaväli	LKM
Riihimäen kaupunki	20.8.2019-28.9.2020	12
Aamuposti	20.8.2019-29.9.2020	13
Pro Kotikaupunki FB	4.2.2020-2.6.2021	12
Pro Kotikaupunki Ry	27.9.2020-1.3.2021	3
Yhteensä	20.8.2019-2.6.2021	40

Aineisto koostuu 40 eripituisesta ja eri tahojen laatimasta tekstistä. Riihimäen kaupunki on valmistellut palveluverkkouudistusta jo keväästä 2019 lähtien (Riihimäen kaupunki 2022b), mutta rajaan aineistoni alkamaan kaupungin 20.8.2019 julkaisemasta tiedotteesta, jossa kaupunki kertoo valmisteilla olevasta selvityksestä sekä myöhemmin järjestetyistä kyselyistä ja keskustelutilaisuudesta (Määttä, 2019). Pro Kotikaupungin aineisto on rajattu alkamaan keskustelutilaisuuden jälkeen julkaistusta Facebook-päivityksestä (PRO Kotikaupunki 2020a), jossa ilmaistaan selkeä kanta kaupungin suunnitelmiin ja toimintaan, minkä katson julkisen keskustelun alkamiseksi.

Koska palveluverkkouudistus on yhä kesken, rajasin aineiston päättymään kesäkuulle 2021, kun Pro Kotikaupunki kehotti seuraajiaan äänestämään seuraavissa kuntavaaleissa lähikoulujen säilyttäjiä. Aineistonkeruuvaiheessa kesällä 2021 kaupungin sivuilla ei julkaistu uusia tiedotteita ennen syksyä, minkä vuoksi aiheesta käydyssä keskustelussa ei ilmaantunut juurikaan uusia piirteitä.

1.2.1 Riihimäen kaupunki ja palveluverkkouudistus

Riihimäki on 28 740 asukkaan kunta Kanta-Hämeen maakunnassa (Riihimäen kaupunki 2021). Riihimäki on määritelty seutukaupungiksi, eli kaupungiksi, joka ei ole maakuntansa keskuskaupunki, mutta joka on kuitenkin talousalueensa keskus (Mäkinen, Ratia, 2022).

Palveluverkolla tarkoitetaan kuntakontekstissa yleensä kokonaisuutta, jonka erilaiset kunnan tarjoamat palvelut muodostavat. Käytännössä keskustelussa esiintyy kuitenkin

erilaisia painotuksia riippuen siitä, minkälaisia suunnitelmia kunnalla on palveluverkkonsa suhteen. Esimerkiksi Lahden kaupunki (2021) määrittelee palveluverkkonsa koulujen, päiväkotien ja nuorisotilojen muodostamaksi kokonaisuudeksi. Riihimäellä palveluverkkouudistuksessa käsitellään lisäksi museoiden ja muiden kiinteistöjen sijoittamista (Riihimäen kaupunki, 2021).

Olen valinnut aineistooni Riihimäen kaupungin verkkosivuilta ne materiaalit, jotka löytyivät kaupungin verkkosivuilta palveluverkkouudistukseen liittyvien Tiedotteet ja aineistot -sivun alta. Kaupungin 20. elokuuta 2019 julkaisema tiedote on aineistoni ensimmäinen teksti. Palveluverkkouudistukseen liittyvää materiaalia löytyisi kaupungin sivuilta enemmänkin, mutta päätin jättää palveluverkkouudistuksen tarkempia yksityiskohtia sisältävät julkaisut ja pöytäkirjat pois tutkimuksesta, koska haluan tässä tutkimuksessa keskittyä nimenomaan kaupungin ja kuntalaisten väliseen julkiseen keskusteluun. Valitsin tähän tutkimukseen kaupungin teksteistä juuri tiedotteita, jotta aineisto pysyisi yhtenäisenä.

1.2.2 Pro Kotikaupunki Ry

Pro Kotikaupunki Ry on riihimäkeläisten vanhempien perustama asukasliike (Tiirikainen, 2020). Yhdistys on perustettu virallisesti 26.7.2020 (Pro Kotikaupunki 2020), mutta yhdistys on käynyt keskustelua palveluverkkouudistuksesta jo aiemmin Facebookissa. Yhdistys teki myös kuntalaisaloitteen, jonka tarkoituksena oli saada suunnitteilla olleet palveluverkkouudistus ja koululakkautukset uudelleen päätettäviksi kaupunginvaltuustoon (Pro Kotikaupunki Ry 2021).

Pro Kotikaupungilla Ry:llä on verkkosivut, mutta merkittävä osa palveluverkkouudistukseen liittyvistä vastineista on julkaistu yhdistyksen Facebook-sivuilla, minkä vuoksi aineistoon on valittu myös Facebook-julkaisuja. Yhdistys on ollut Facebookissa aktiivinen jo ennen yhdistyksen varsinaista perustamispäivää 26.7.2020. Materiaalissa esiintyy jonkin verran päällekkäisyyttä. Yhdistys on esimerkiksi julkaissut ensin joko kansalaisaloitteen tai muun kannanoton verkkosivuillaan, jonka jälkeen yhdistys jakanut sen

Facebook-sivuillaan saatteen kera. Näistä Facebook-julkaisuista olen valinnut ne, joissa esiintyy lisämateriaalia muualla julkaistuun (yhdistyksen verkkosivut) aineistoon nähden. Koska Pro Kotikaupungin tekstit on noudettu kahdelta eri sivustolta (Facebook-sivu ja yhdistyksen verkkosivut), myös lähdeviittauksissa esiintyy eroavaisuuksia. Yhdistyksen nimi on verkkosivuilla Pro Kotikaupunki Ry, kun taas sen Facebook-sivu on nimeltään PRO Kotikaupunki.

1.2.3 Aamuposti

Aamuposti on Hyvinkää-Riihimäki-alueen uutisia tuottava paikallislehti, joka kuuluu Keski-suomalainen Oyj -mediakonserniin (Keski-suomalainen, 2021a). Lehden päätoimittaja on Laura Ääri ja uutispäällikkönä toimii Marko Kekki (Keski-suomalainen, 2021b).

Olen valinnut aineistooni Aamupostin verkkosivuilta ne julkaisut, jotka löytyivät lehden arkistosta hakusanoilla ”palveluverkkouudistus” ja ”pro kotikaupunki”. Päädyin käyttämään jälkimmäistä hakusanaa siksi, että jo aineistorajausten varhaisessa vaiheessa selvisi, että merkittävä osa palveluverkkouudistusta koskevasta uutisoinnista on käsitelty Pro Kotikaupungin kautta joko yhdistyksen toimijoita haastatteleamalla tai itse yhdistyksen vaiheista kertoen. Tällaisella kansalaisten näkökulmaan painottuvalla uutisoinnilla voi olla montakin eri syytä, mutta oletettavasti kuntalaisaktiivin puheenvuoro voi olla lukijoille samaistuttavampi, ja toisaalta tavallisella kuntalaisella on puheenvuoroissaan ehkä enemmän liikkumavaraa kuin esimerkiksi uudistusta valmistelevalle virkailijalla.

1.3 Menetelmä

Käytän tutkimusmenetelmänäni kehysanalyysiä. Tunnistan aineistoni teksteissä käytettyjä kehyksiä ja sitä, miten julkisuuden ja demokraattisen keskustelun pääpiirteet näkyvät niissä. Kehysanalyysi on muun muassa mediatutkimuksessa laajasti käytetty tutkimusmenetelmä, joka sopii myös tutkimuksiin, joiden materiaalit koostuvat useista eri julkaisuista. Esimerkiksi Anu-Liisa Röngän vuonna 2011 (s.20-43) julkaistussa artikkelissa kehysanalyysiä on käytetty matkapuhelimen terveyshaittoja koskevan yhteiskunnallisen

keskustelun jäsentämisessä. Käytän tutkimuksessani kehysanalyysiä (ks. luku 3), koska sen avulla voin saada selville viestintään ja julkiseen keskusteluun, jossa erilaiset intressit ja yhteiskunnalliset roolit vaikuttavat siihen, miten yksittäinen aihe hahmotetaan.

Kehysanalyysi on Erving Goffmanin kehittämä analyysimenetelmä, jonka avulla tarkastellaan tilanteessa tehtyjä tulkintoja sekä valtasuhteita, jotka vaikuttavat kehysten rakentumiseen. Erkki Karvosen (2000, s.78) mukaan kehys käsitteenä liittyy kahteen asiaan: se on sekä työkalu, jota esimerkiksi toimittajat käyttävät työnsä organisoimiseen, että yksittäisiä asioita määrittelevä raami. Kehys ymmärretään tässä tutkimuksessa vuorovaikutuksellisenä työkaluna, jonka avulla ihminen tulkitsee ja määrittelee näkemäänsä ja kokemaansa. Viestintää kehystä voidaan käyttää niin tiedostaen kuin tiedostamattakin (Karvonen, 2000, s.78).

Kehysanalyysin peruskysymys on ”mitä tässä tilanteessa on meneillään?” (Karvonen, 2000, s.79). Sen lisäksi, että kehykset ovat alati muuttuvia, samassa tilanteessa esiintyy tyypillisesti useita kehyksiä (Rönkä, 2011, s. 24). Koska myös julkinen keskustelu on ajassa ja paikassa muokkautuvaa, kehysanalyysi sopii aineistoni tutkimusmenetelmäksi.

Käytän apuna muun muassa Anu-Liina Röntgenin artikkelissa (2011, s. 28-30) käytettyä kehysanalyysirakennetta: tutkin jokaisen tekstin kohdalla, minkälaisia näkökulmia, ongelmanmäärittelyjä, ratkaisuehdotuksia ja moraalisia arviointeja ne sisältävät. Näillä tekijöillä on keskeinen kehyksiä määrittelevä rooli, ja niiden kautta kehykset myös erottuvat toisistaan (Rönkä, 2011, s.29). Esimerkiksi riskejä korostava kehys painottaa seurausten arvioinnissa ihmisen hyvinvoinnille aiheutuvia haittoja, ja arvostelee riskejä vähätteleviä tahoja moraalisesti edesvastuuttomina (Rönkä, 2011, s.30).

Kehysanalyysin avulla voisi myös tarkastella esimerkiksi journalistisia kehystysmenetelmiä syvemmin, mutta olen tässä tutkimuksessa pitänyt aineistoani ja analyysiani yhdistävänä tekijänä nimenomaan palveluverkkouudistuksen ja sen, minkälaisista

näkökulmista siitä käydään keskustelua. Tästä syystä olen käyttänyt kehysanalyysini tukena muun muassa suhdetoimintänäkökulmaa (ks. esim. Hallahan, 1999), jota avaan lisää luvussa 3.

2 Julkinen keskustelu

Tarkastelen tutkimuksessani julkista keskustelua. Tässä tutkimuksessa julkinen keskustelu nähdään yhteisiä asioita koskevana vuorovaikutuksena, jota käydään useiden osapuolten välillä ja julkisesti (ks. esim. Mills & Barlow, 2012, s. 298), esimerkiksi sanomalehtien, tiedotteiden ja sosiaalisen median kanavien avulla. Käytän tutkimuksessani julkisuuden hahmottamiseen pohjana Jürgen Habermasin määritelmiä ja niihin liittyvää kriittistä tutkimusta. Täydennän teoriapohjaa Pierre Rosanvallonin vastademokratia-käsitteen avulla.

Tarkastelen julkista keskustelua demokraattisen toiminnan ja päätöksenteon edistäjänä ja ilmentäjänä. Demokratia on alati muuttuva käsite, ja sillä on pitkä historia. Tässä tutkimuksessa sillä tarkoitetaan hallintojärjestelmää, jossa toteutuvat muun muassa kilpailullinen monipuoluejärjestelmä, yleinen ja yhtäläinen äänioikeus, säännöllisesti järjestetyt avoimet vaalit sekä poliittisten puolueiden mahdollisuus harjoittaa kampanjointia erilaisten medioiden välityksellä (Tilly, 2007, s. 8). Demokraattisessa yhteiskunnassa myös tuetaan kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia. Joidenkin yhteisten aiheiden katsotaan olevan niin merkittäviä, että kansalaisten konsultoiminen päätöksenteon yhteydessä on toivottavaa (Tilly, 2007, s. 13). Konsultoiminen voi tapahtua monella eri tavalla, minkä lisäksi olisi toivottavaa, että kansalaisilla olisi jonkinlainen käsitys asiasta, johon heidän mielipidettään kysytään.

2.1 Habermasilainen julkisuus

Tukeudun työni teoreettisessa pohjassa Jürgen Habermasin käsitykseen julkisuudesta, jota avaan tässä alaluvussa. Habermas kehitti rationaalista päätöksentekoa kuvaavaa teoriaa julkisen sfäärin (*Public sphere*) käsitteen ympärille. Yleisön mielipide rakentuu tilassa, jonne kaikki kansalaiset pääsevät osallistumaan vapaaseen, rationaaliseen ja puntaroivaan keskusteluun (Mills & Barlow, 2012, s. 298). Habermasin mukaan julkinen sfääri syntyy yksityisyyden ja julkisen vallan tilan väliin, kun henkilöt kokoontuvat keskustelemaan avoimesti yhteisistä intresseistä (Huttunen, 2014). Kunta on monelle paikka,

joka sijoittuu välittömän yksityisen perhepiirin yhteyteen – kunnissa asutaan, opiskellaan ja käydään töissä. Lisäksi niiden palveluihin liittyy paljon yhteisiä asioita, joista julkinen mielipide voidaan muodostaa. Kunnallisen viestinnän käytäntöihin sisältyy lisäksi paljon avoimuutta ja julkista keskustelua edistäviä piirteitä, joita käsittelen tämän luvun viimeisessä alaluvussa.

Julkisuus ei toki synny mihin tahansa. Habermas näki ihanteellisena 1800-luvun porvarillisen Euroopan keskustelukulttuurin, saavutettavan informaation ja vapaan keskusteluympäristön, jota institutionaaliset rakenteet eivät rajoittaisi (Mills & Barlow, 2012, s. 298–307). Tutkimuksessani katson julkisen keskustelun olevan kuitenkin nykyään kaikille niin avointa ja saavutettavaa, että vain yhtä hyväksyttävää ympäristöä julkiselle keskustelulle ei ole, vaan vuorovaikutus on pirstaloitunut eri alustoille. On myös selvää, että Habermasin ihanne edellyttää osallistujilta laajaa koulutustasoa ja kohtuullista taloudellista itsenäisyyttä, jotta myös keskustelun kyseenalaistaminen on mahdollista.

Julkisuus on käsitteenä abstrakti, mikä johtuu sen syntyhistoriasta ja tavasta, jolla Habermas rakensi näkemystään ihanteellista julkisesta keskustelusta. Habermasilainen käsitys julkisuudesta ja rationaalisesta keskustelukulttuurista on kehittynyt sosiologisesta ja historiallisesta näkökulmasta (Habermas, 2004, s. 15-17). Tahot ja tavat, joiden kautta aiempaan sääty-yhteiskuntaan perustuva näyttävä julkisuus alkoi siirtyä habermasilaisen julkisuuden tieltä, olivat eri maissa erilaisia, yhteiskunnallisista ja kulttuurillisista eroista johtuen. Eroihin vaikuttivat muun muassa hallintomuodot, itsevaltiuden kesto ja kapitalismin kehitys (Habermas, 2004, s. 99-127). Koska habermasilainen julkisuus on abstrakti ihanteellinen tila, otan tutkimuksessani huomioon sen, että tuota keskustelumuotoa voi tuskin aineistostani täydellisenä löytää. Sen sijaan kiinnitän huomiota käytävässä keskustelussa esiintyviin yksittäisiin piirteisiin, joita esittelen seuraavassa alaluvussa.

2.1.1 Habermasilaisen julkisuuden ihanteet

Habermasilaisen julkisuuskäsityksen ihanteisiin lukeutuu monia abstrakteja käsitteitä. Yksi näistä on rationaalisuus, joka tarkoittaa yhteisymmärrykseen pyrkivää

argumentoivaa puhetta, jonka avulla keskustelu suuntautuu yhteisen hyvän etsimiseen (Tykkyläinen, 2015a). Keskustelijoiden tulisi myös pyrkiä yhteisymmärryksen tavoitteluun (Mattila, 2017).

Deliberatiivisuudella tarkoitetaan keskustelevuutta. Deliberatiivinen demokratia on keskusteluun sekä harkintaan perustuva hallintatapa, jossa kaikki kansalaiset voivat statukseensa katsomatta tuoda ja kuunnella argumentteja vapaasti sekä puntaroiden (Herne, 2018). On siis syytä muistaa, että mikä tahansa julkinen keskustelu ei ole puntarointia, vaan esimerkiksi toisen kuuntelematta jättäminen vaikuttaa siihen, kuinka deliberatiivisena keskustelu nähdään. Deliberatiivisen demokratiateorian kannattajat kokevat, että julkisista asioista käytävän keskustelun tulisi vaikuttaa muun muassa lakeihin ja julkiseen politiikkaan (Tykkyläinen, 2015b). Tästä on epäilemättä kysymys myös Riihimäen kaupungin palveluverkkouudistuksesta käytävässä keskustelussa, jossa kuntalaiset pyrkivät vaikuttamaan päätöksentekoon muun muassa kannanottojen ja kuntalaisaloitteiden avulla.

Hahmotan avoimuuden tässä työssä kahden näkökulman kautta. Yhtäältä se on kansalaisten pääsy julkiseen tilaan, jossa julkinen keskustelu voi syntyä (Mills & Barlow, 2012, s. 298). En kuitenkaan pyri tutkimuksessani rajoittamaan sitä, minne tuo julkinen tila voi rakentua. Habermas (2004) mainitsee useita erilaisia fyysisiä tiloja, joihin julkisuus aikoinaan rakentui sanomalehtien levikin laajenemisen myötä. Nykypäivänä sosiaalisen median merkitys julkisen keskustelun areenana on kuitenkin niin merkittävä, ettei sitä voi sivuuttaa. Avoimuuden voi nähdä myös keskustelijoiden välillä rakentuvan tasavertaisen vuorovaikutuksen kautta. Habermasin julkisessa sfäärissä tärkeäksi muodostuu epäsymmetristen valtasuhteiden vaikutusten minimoiminen (Mattila, 2017). Tästä asetelmasta avoin keskustelu voi syntyä. Osapuolten tulee kohdella toisiaan tasapuolisesti, minkä lisäksi heillä tulee olla pääsy samaan tietoon ja mahdollisuus tulkita keskustelun kulkua samalla tavalla (Laukkarinen, 2007, s. 40).

2.1.2 Habermasiin kohdistunutta kritiikkiä

Deliberatiivinen demokratiakäsitys on kohdannut myös arvostelua. Muun muassa Nancy Fraser (2009, s. 8-30) on kyseenalaistanut esimerkiksi sen, kuinka hyvin habermasilainen julkisuuskäsitys ottaa huomioon yksilöiden mahdolliset esteet ja rajoitukset. Otankin tutkimuksessani huomioon myös kritiikin, joka kohdistuu sekä julkiseen sfääriin kokonaisuudessaan että habermasilaisten ihanteiden, kuten rationaalisuuden, määrittelyn vaikeuteen.

Nancy Fraser (2009, s. 8-30) arvostelee vallitsevaa demokratiaa, ja tekee sen pitkälti habermasilaista julkisuutta tarkastelemalla. Julkisuuden ja demokratian välinen yhteys on siis tunnustettu myös kriittisen tutkimuksen parissa. Fraser (2009) nostaa habermasilaiset ihanteet yksitellen esille, ja esittelee sitten oman hahmotelmansa siitä, kuinka julkisuus olisi nyky-yhteiskunnassa hyvä käsittää.

Fraser huomauttaa, että julkisuuteen pääsy ei koskaan ollut täysin avoin, minkä lisäksi ja vuoksi julkisuuksia on aina ollut useita, eikä esimerkiksi naisilla ole julkisuuden historian aikana ollut yhtäläisiä mahdollisuuksia osallistua julkiseen keskusteluun niillä areenoilla, joissa miehet sitä kävivät (Fraser, 2009, s. 13–20). Havainto on kiinnostava, erityisesti kun otetaan huomioon, että demokraattisuuden kenties klassisin ilmentymä, vaalit, perustuvat kuitenkin kaikkien äänen tasavertaisuudelle.

Yhtenäisjulkisuuden olemassaolo kuitenkin kyseenalaistetaan. Nancy Fraserin ehdotelma perustuukin vahvasti vaalien välissä tehtävälle työlle ja julkisuuksien verkottumiselle. Artikkelissa tuodaan esille muun muassa se, että julkista keskustelua käytäessä tulisi kiinnittää huomiota siihen, minkälaiset asiat määritellään yksityisiksi tai yhteisiksi (Fraser 2009, s. 26). Se, mistä milloinkin keskustellaan, ei siis julkisuuden puitteissa olekaan välttämättä yksiselitteistä. Aiheiden tärkeys – ja täten myös julkisuus – on riippuvaista siitä, kuka saa määritellä yhteiset puheenaiheet. Esimerkiksi kuntalaisille lasten koulumatkojen viihtyvyydestä keskusteleminen voi olla tärkeämpää kuin alakouluverkosta päättävälle työryhmälle.

Habermasia on kritisoitu julkisen sfäärin argumentatiivisuutta korostavasta luonteesta, joka ei välttämättä ota huomioon nyky maailman arvomaailmojen ja identiteettien moninaistumista (Mattila, 2017). Chantal Mouffen (2009, s. 45-53) mukaan valtaa ja vastakkaisuutta ei voida erottaa toisistaan tai deliberatiivisesta demokratiasta. Mouffe (2009, s. 51-52) ehdottaa ratkaisuksi kiistelevän demokratian lähestymistapaa, joka tunnustaa toisinajattelun arvon demokraattisessa yhteiskunnassa, sekä pyrkii luomaan yhteisymmärrystä ilman syrjintää. Artikkelissaan hän kirjoittaa, ettei me/ne-ajattelun synnyttämää toista tulisi kuitenkaan nähdä vihollisena, vaan vastapuolena, jonka oikeutta puolustaa näkökulmaansa voimme kunnioittaa. Eri ryhmillä ja yhteisöillä onkin usein erilaisia päämääriä ja ajattelutapoja, joiden vuoksi vastakkainasetteluja väistämättä syntyy. Tarkastelen tässä tutkimuksessa osapuolia, jotka eivät kenties hahmota toisiaan täysin vihollisina tai edes vastapuolina, mutta keskustelijoiden erilaiset asemat aiheuttavat todennäköisesti jonkinlaista vastakkainasettelua ja me/ne-ajattelua.

Kritiikistä huolimatta Habermasin käsitteistöä ei ole unohdettu, vaan siitä löydetään näkökulmia vielä nykyäänkin. Habermas on itse nostanut esille julkisuuden suhteen nykymokratiaan ja massaviestinnän ansaintalogiikkaan, jonka hän katsoo olevan persoonatonta ja yksisuuntaista (2009, s. 31–38). Julkinen sfääri jatkaa siis kehittymistään yhteiskunnan muuttumisen myötä.

2.2 Vastademokratia

Vaalien välistä demokraattista toimintaa kehittäviä teorioita on muitakin. Yksi niistä on Pierre Rosanvallonin vastademokratia. Vastademokratia on kansalaisten synnyttämää demokraattista toimintaa, jolla on omat työkalunsa ja siten myös omat tapansa hyödyntää julkisuutta. Käsitettä ei tule sekoittaa demokratian vastustamiseen, vaan pikemminkin vastademokratia olisi hyvä nähdä demokratiaa kehittävänä tai täydentävänä toimintana. Vastademokratia perustuu kansalaisten päättäjiä kohtaan osoittamalle epäluottamukselle, jota kutsutaan epäluulon aikakaudeksi (Kalm, Strömbom & Uhlin, 2019, s. 505). Myös Pro Kotikaupungin toiminnan voidaan katsoa pohjautuvan jonkinlaiseen

epäluuloon, tekihän yhdistys muun muassa kuntalaisaloitteen palveluverkkouudistuksen uudelleen käsittelemiseksi (ks. Pro Kotikaupunki Ry 2021).

Vastademokratian muodot eivät ole toistaiseksi suoraan tai välillisesti yhtä vakiintuneita tai valvottuja kuin poliittisen demokratian muodot. Rosanvallon (2008, s. 246-250) esittää, ettei vastademokratiaa tulisikaan hahmottaa yksittäisenä vastauksena nykydemokratioiden kohtaamiin ongelmiin, vaan se tulisi nähdä osana demokraattista kokonaisuutta yhdessä äänestysoikeuteen pohjaavan hallitsemisjärjestelmän sekä poliittisen refleksiivisen ja deliberatiivisen työstämisen kanssa. Tällä kolmiulotteisella demokratia-käsityksellä hän tarkoittaa järjestelmää, joka auttaisi yhteiskuntien kansallisten ja kosmopoliittisten kytkösten tarkastelua tavalla, joka olisi tavallista yksiulotteista demokratianäkemyttä syvempi. Tällainen yhteisjärjestelmä tarkoittaisi todennäköisesti myös julkisuuden uudenlaista hyödyntämistä.

Rosanvallonin mukaan kansalaisten suorittama valvonta rakentuu valppauden, ilmiannon ja arvostelun kautta (2006, s. 41-58). Valppaudella tarkoitetaan kansalaisen harjoittamaa kontrollia ja tarkkaavaisuutta, joka johtaa toimintaan, esimerkiksi mielipidemittauksiin tai erilaisten puheenvuorojen ja reportaasien julkaisemiseen (Rosanvallon, 2006, s. 45-50). Ilmiantojen kautta piilotettu tuodaan näkyviin kansan eteen, tuomittava toiminta päättyy ja syyllinen asetetaan lain eteen (Rosanvallon, 2006, s. 52). Arvostelu on dokumentoitua, asiantuntevasti perusteltua ja määrälliseen tietoon perustuvaa hallintoon kohdistuvaa arviointia, joka tukee sekä argumentoivaa julkista keskustelua että päättäjien pätevyyden arvioimista (Rosanvallon, 2006, s. 58-60).

Torjunta tarkoittaa Rosanvallonin (2006, s. 105) mukaan kykyä tehdä tyhjäksi jonkun toisen tekemä päätös. Torjuntavalta perustuu kansalaisen harjoittamalle kriittiselle suvereeniuudelle. Kriittinen suvereenius on asenne, jota yksilö ilmaisee kieltäytymisen, vastarinnan ja toisinajattelun kautta. (Rosanvallon, 2006, s. 131–136). Valitsematta jättämisen aikakaudella kriittinen suvereenius ilmenee niin, että myös poliitikoiden on kiinnitettävä huomiota siihen, miten yksilöiden ja joukkojen mielipiteet muotoutuvat

(Rosanvallon, 2006, s. 143–144). Onhan aina mahdollista, ettei päättäjät tule valituksi uudelleen luottamustehtäväänsä.

Nykyajan kansalainen voi harjoittaa myös muunlaisia torjuntatoimia, joiden tarkoitus on saada päättäjät harkitsemaan toimiaan uudelleen. Näitä ovat muun muassa mielenosoitukset ja erilaiset aatteelliset liikkeet (Rosanvallon, 2006, s. 144). Rinnastan tässä tutkimuksessa Pro Kotikaupungin torjuntatoimia harjoittavaksi liikkeeksi, joka ilmaisee kansalaisten mielipiteitä.

Kolmas ilman vaaleja harjoitettava vastademokratian muoto on tuomiolle vieminen (Rosanvallon, 2006, s. 155). Klassinen esimerkki kansalaisten suorittamasta tuomiolle viemisestä on oikeudessa esiintyvä valamiehistö (Rosanvallon, 2006, s. 176–178). Tuomiovallan kautta katsoja suuntaa arviointinsa menneisyyteen, ja tulee näin ollen ilmaiseksi pettymyksensä harjoitettua politiikkaa kohtaan (Rosanvallon, 2006, s. 186). Tuomiovalta tuo kansalle valtaa, joka ilmenee näyttämöllisyyden kautta (Rosanvallon, 2006, s. 188). Kuntapolitiikassa tällaista näyttämöllisyyttä voisi olla vaikkapa mielipidekirjoitus paikallisessa lehdessä tai huomiota herättävä läsnäolo istuntosalissa. Kansalainen voi ottaa mallia tuomioistuimen käsittelyistä. Esimerkkitapausten avulla yleisö alleviivaa käsitteillä olevan asian tuomittavuutta (Rosanvallon, 2006, s. 189–190).

Vastademokraattista toimintaa voi esiintyä monenlaisissa yhteyksissä, mutta se ei välttämättä ole yhtä järjestäytynyttä kuin perinteinen vaaleihin ja eduskuntalaitokseen perustuva demokratia. Vastademokratia täydentää vaaleihin perustuvaa demokratiaa tavoilla, jotka voivat olla joko epämuodollisia tai institutionaalisia (Kalm, jne. 2019, s. 504). Rosanvallonin (2006, s. 64–65) mukaan valppaus yhdistää monia vastademokraattisia liikkeitä, joiden rooli voi olla esimerkiksi toimia valvovana elimenä ja hälyttäjinä, eli ongelmista ilmoittavina yksilöinä tai ryhminä.

2.3 Julkinen keskustelu kunnissa

Tutkimukseni aihe liittyy kunnan ja kuntalaisten viestintään. Tästä asetelmasta eivät kaikki habermasilaiset ihanteet voi nähdäkseni toteutua, minkä vuoksi en keskity työssäni etsimään julkista sfääriä sellaisenaan. Ei ole esimerkiksi realistista olettaa, että kaikilla kuntalaisilla olisi yhtäläinen mahdollisuus päästä käsiksi samoihin tietoihin kuin päättäjiillä, saati tulkita niitä samalla tavalla kuin ammattikonsulteilla. Kyseenalaistan myös osallistujien mahdollisuudet luopua ammatillisista rooleistaan. Kuntien viestintään liittyy kuitenkin sääntöjä ja vastuita, jotka tukevat myös habermasilaisia julkisen keskustelun piirteitä.

Kuntien viestinnässä korostuvat yhteiskunnalliset tehtävät, eli viranomaistiedotus, kansalaisten valistaminen ja informointi (Laukkarinen, 2007, s. 25). Kuntien viestinnän tulee noudattaa kuntalain (410/2015) tiedotuspykälää, jonka mukaan:

Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista (Kuntalaki 29 §).

Antti Laukkarisen lisensiaatintutkimuksesta (2007, s. 157-159) selviää, että kuntalaiset pitävät kaupungin viestinnän tärkeimpinä tehtävinä palveluista, päätöksistä ja valmisteilla olevista asioista tiedottamista, sekä mielipiteiden kuuntelemista. Juuri näistä tehtävistä rakentuu myös palveluverkkouudistuksen viestintä, sisältäähän prosessi sekä päätöksiä että valmisteilla olevia asioita.

Kuntalaki edellyttää avoimuutta ja vuorovaikutusta kaikessa kunnan viestinnässä, ja erityisesti asioiden valmistelun alkuvaiheessa vuorovaikutus on tärkeää (Kuntaliitto, 2016, s. 11). Kuntaviestinnän oppaan (Kuntaliitto, 2016, s. 12) mukaan merkittävimmät asiat tulisi tuoda esille erikseen ja tavallista näyttävämmin. Se, mikä on merkittävää, on kuitenkin todennäköisesti jossain määrin tulkintakysymys. Keskeiset tiedot, kuten kuntastrategia, tilinpäätös, valtuuston pöytäkirjat ja taloussuunnitelma, tulee toki julkaista

yleisessä tietoverkossa (Kuntaliitto, 2016, s. 13). Kuitenkin esimerkiksi kunnan tarjottamien palveluiden kokonaisuudella on suuri merkitys kuntalaisten arjessa, minkä vuoksi voisi ajatella, että niitä koskevien asiakirjojen tulisi olla mahdollisimman kattavasti luettavissa verkossa.

Tasavertainen kohtelu on kunnan viestinnässä olennaista. Yhdenvertaisuusvaatimukset, kuten selkeä yleiskielisyys ja asukkaiden tarpeiden huomioiminen, ovat kunnan viestinnän peruslähtökohtia (Kuntaliitto, 2016, s. 12). Kuntalaki myös edellyttää kunnalliselta viestinnältä aktiivisuutta ja johdon sitoutumista, jotta viestintä olisi läpinäkyvää (Kuntaliitto, 2016, s. 12–13). Läpinäkyvyyttä on toteutettu muun muassa avaamalla erilaisia julkishallinnon tietovarantoja ja visualisoimalla talousarvioiteja (Nyholm, Stenvall, Airaksinen, Pekkola, Haveri, Ursin, Tiihonen, 2016, s. 180).

Kuntaviestintä kattaa koko kuntatoiminnan, ja kuntien onkin suunniteltava viestintää kokonaisuutena, mikä tarkoittaa muun muassa viestinnällisten vastuiden ja roolien määrittämistä (Kuntaliitto, 2016, s. 15-18). Tämä on tutkimukseni kannalta merkittävää, sillä vastuiden määrittely tekee kunnan viestinnästä läpinäkyvämpää, minkä toivoisi luovan avoimuutta. Eri hallintoelimissä käydään erilaista keskustelua. Luottamushenkilöt, kuten poliittiset päättäjät, käyvät arvokeskustelua (Kuntaliitto, 2016, s. 18). Tällainen arvokeskustelu näkyy tosin luultavasti myös mediassa. Johto ja viestintävastaavat hoitavat käytännön päivittäisen viestinnän, kuten verkkojulkaisut ja mediaviestinnän (Kuntaliitto, 2016, s. 19).

Selkeät vastuualueet ja roolit eivät välttämättä sovi habermasilaiseen julkisuusihanteeseen. Julkisessa sfäärissä on tärkeää minimoida epäsymmetriset valtasuhteet (Mattila, 2019). Toisaalta taas vastademokraattinen toiminta rakentuu kansalaisten harjoittaman valppauden ja arvioinnin ympärille (Rosanvallon, 2006, s. 41-58). Kuntalaisen voisikin olla vaikeaa seurata julkista toimintaa, josta kukaan ei ole selkeästi vastuussa, saati kohdistaa siihen arviointia. Virkamieskunnalla on olennainen rooli demokratiassa, sillä se

toimii käytännössä kansan tahdon ja yhteisen edun toteuttajana (Nyholm, Stenvall, jne., 2016, s. 47-48).

Julkinen keskustelu myös edellyttää osallistujia, jotka kykenevät deliberatiivisuuteen. Kuntakontekstissa tarkoittaa tietenkin myös kunnan asukkaita, eli kuntalaisia. Kuntalaisien kokemus osallisuus on osa avoimen hallinnon periaatetta (Kuntaliitto, 2020, s. 8). Osallisuudella tarkoitetaan ihmisen kokemaa konkreettista kuulumista yhteiskuntaan ja paikallisyhteisöihin itselleen sopivalla tavalla, minkä lisäksi osallisuuteen sisältyy oikeus osallistua oman elinympäristönsä kehittämiseen (Piipponen & Kurikka, 2020, s. 4).

Tässä tutkimuksessa osallisuuden kokemus ei ole erityisen tarkastelun kohteena, mutta katson julkisen keskustelun olevan vahvasti yhteydessä siihen. Mikäli kuntalainen ei koe osallisuutta elinympäristössään, kynnys vaikuttaa sen kehitykseen on todennäköisesti korkeammalla. Toisaalta kunnan tulisi myös rakentaa edellytyksiä kuntalaisten osallistumiselle. Voi kuitenkin olla, että kaikki demokraattinen toiminta ja osallistuminen ei toteudu virkamieskunnan rakentamien väylien kautta, vaan vaikkapa Pro Kotikaupungin kaltaisten yhdistysten tukemana.

Osallisuuteen liittyy monia oikeuksia, joiden voi ajatella tukevan myös julkisen keskustelun onnistumista. Osallisuus tarkoittaa kuntalaiselle oikeutta saada ja tuottaa tietoa kunnan palveluista sekä päätöksenteosta, ja oikeutta osallistua lähiympäristössä järjestettävien toiminnan suunnitteluun, sitä koskevaan päätöksentekoon, sekä sen tuottamiseen (Piipponen & Kurikka, 2020, s.6). Moni kuntalainen kokee kuitenkin itsensä lähinnä palveluiden käyttäjänä ja asiakkaana, eikä vaikuttajana (Laukkarinen, 2007, s. 61). Tutkimusaineistoni kautta onkin mahdollista tarkastella, minkälaisia rooleja kuntalaiset ottavat Riihimäen kaupungin palveluverkkoa koskevassa viestinnässä.

3 Kehystäminen

Tutkimusmenetelmäni on kehysanalyysi. Tässä luvussa kerron mitä kehys ja kehystäminen tarkoittavat, minkälaisia kehysmenetelmiä kehystäjät käyttävät, miten kehysanalyysi toteutetaan, ja minkälaisia kehysmalleja analyysissa voidaan soveltaa.

Kehys on kuin runko tai raami, jonka ympärille rakennelma voidaan tukea (Karvonen, 2000, s. 78). Se on informaatioprosessoinnin periaate, joka on tallennettu ihmisen mieleen (Karvonen, 2000, s. 80). Kehystämällä tarkoitetaan sekä journalistisen työn rutiineja että yksittäisen asian ympäröimistä erilaisilla kehyksillä (Karvonen, 2000, s. 78). Kehysten avulla saman aiheen voi siis asettaa mitä erilaisimpiin runkoihin ja konteksteihin.

Kehysanalyysin kehittäjä Erving Goffman (1974, s. 21) kuvaa primääriksi kehykseksi sellaista kehystä, jota ei voida jäljittää mihinkään aiempaan tai alkuperäiseen tulkintaan. Kaikki kehystäminen ei kuitenkaan tapahdu hahmottamalla primäärien kehysten sisällä, vaan kehykset muokkautuvat ja kerrostuvat eri tilanteissa (Puroila, 2002, s. 40). Kehystämisen perimmäinen tarkoitus on pyrkimys selvittää, mitä kulloisessakin tilanteessa on tapahtumassa (Karvonen, 2000, s. 79). Kehysten käyttäminen voidaan nähdä eräänlaisena aivojen oikopolkuna, johon turvaudumme, koska tiedon prosessointi ja arviointi kuluttavat aikaa ja energiaa (The Decision Lab, 2022).

Kehykset kertovat positioista ja asemista, jolloin ne auttavat osallistujia hahmottamaan puhujien näkökulmia (Hallahan, 1999, s. 207). Kehys on skeeman, eli ihmisen mielessä olevien kulttuurin kautta syntyneiden tietorakenteiden, kaltaisia (Karvonen, 2000, s. 81). Emme astu tilanteisiin tyhjinä tauluina, vaan pyrimme asettamaan arkisetkin tapahtumat jonkinlaisiin raameihin. Esimerkiksi kunnan asukas tuskin astuu ulos roolistaan vanhempana ja veronmaksajana, kun hän osallistuu keskusteluun siitä, miten koulut sijoitetaan kunnan sisällä. Kehykset eivät anna neutraalia kuvaa maailmasta (Winslow, 2017). Kehysten avulla rajoitetaan ja muokataan niitä päätelmiä, joita vastaanottaja viesteistä

tekee eli ne toimivat eräänlaisena ikkunana todelliselle maailmalle (Hallahan, 1999, s. 206-209).

Karvosen (2000, s.) mukaan kehysanalyysi on monipuolinen perustyökalu mediatutkimukseen, sopiva lähtökohta journalistisen maailman hahmottamiseen, tekstien tuottamisen, vastaanoton analyysiin ja itseymmärryksen lisäämiseen. Kehysanalyysin monipuolisuuden vuoksi haluan työssäni tarkastella sitä eri näkökulmien kautta. Tarkastelen tässä luvussa seuraavaksi niin kehystämiseen liittyviä prosesseja sekä kehysanalyttisiä tutkimuskysymyksiä ja valikoituja kehysmalleja.

3.1 Kehystämisen prosessit

Eri tutkijat ja tutkimusalat tiivistävät kehystämiseen liittyvät ydinprosessit eli kehystämismenetelmät hieman eri tavoin, mutta käytännössä kehykset toimivat rajaamalla ja määrittelemällä asioita, puheenaiheita ja tilanteita. Suurin osa arkielämän tilanteista tunnustetaan rutiininomaisesti kehysten avulla. Haemme tilanteissa jatkuvasti vihjeitä, jotka vahvistaisivat tietyn tulkintakehikon oikeaksi ja toisaalta aiemmin kokemamme tilanteet vaikuttavat siihen, mihin kiinnitämme huomiota (Karvonen, 2000, s. 82). Kehystäminen perustuu siis vastaanottajan näkökulmasta tietynlaiseen tuttuuteen.

Robert Entman (1993, s. 52-53) tiivistää kehystämisen pohjimmiltaan kahteen toimintaan: valintojen tekemiseen ja korostamiseen. Kirk Hallahanin (1999, s. 207) mukaan kehystämisprosesseihin lukeutuu yksinkertaisimmillaan sisällyttämistä, ulkopuolelle jättämistä ja painottamista. Aivan kuten valokuvatessamme maisemaa, valitsemme ensin tähtäimeen haluamamme kohteita, minkä lisäksi päätämme, minkä niistä asetamme etualalle, mihin tarkennetaan ja mikä jätetään taustalle.

Erilaiset kehystämismenetelmät toimivat eri tasoilla, minkä vuoksi osa niistä on helpompi tunnistaa kuin toiset. Kehystäjä voi arvottaa tarjoamaansa tietoa asettamalla sen positiiviseen tai negatiiviseen valoon, tai kehystää aihealuetta semanttisesti, eli valita käyttää vaihtoehtoisia termejä (Hallahan, 1999, s. 207). Tarinankerronnallakin voi

kehystä. Tällöin kertoja valitsee kehykseen viestinsä kannalta oleellisia pääteemoja, joita painottaa tarinankerronnallisin keinoin, esimerkiksi suosimalla tiettyjä sanajärjestyksiä tai ennalta-arvattavia tapahtumasarjoja, selittämällä asioiden välisiä suhteita hypoteesien avulla, tai hyödyntämällä retorisia keinoja, kuten metaforia ja provokatiivista kieltä (Hallahan, 1999, s. 207–208).

Erilaiset kielelliset kehystämisen keinot perustuvat usein tuttujen ja uusien asioiden yhdistämiselle. Metaforien kautta kuvataan kehystettävän subjektin ja jonkin toisen kohteen samankaltaisuutta esimerkiksi silloin, kun fokuksessa olevalle subjektille halutaan antaa uusi merkitys (Fairhurst, 1996, s. 101). Toisaalta esimerkiksi jargonin, eli tietyn ryhmän erikoiskielen, avulla subjekti voidaan kehystää tutulla terminologialla. Kontrastin avulla voidaan korostaa subjektiä sen vastakohtaan verrattuna, sillä joskus on helpompi kuvata, mitä subjekti ei ole, eikä sitä mitä se on (Fairhurst, 1996, s. 100-101). Tarinoiden avulla subjekti saadaan näyttämään todellisemmalta ja kiinnostavammalta (Fairhurst, 1996, s. 101).

Samanaikaisesti voi nähdä ja kehystää lukemattomista eri näkökulmista, mutta käytännössä kehysvalintoja ohjaavat tilanteesta ilmenevät tekijät. Kehysten toimintaan liittyvät ongelmien määrittely ja nimeämisen lisäksi myös syiden etsiminen, moraaliset arvioinnit ja parannustoimenpiteiden suositteleminen (Entman, 1993, s. 52). Kehystäjän arvovalinnat vaikuttavat siis siihen, minkälaisia valintoja hän tekee kehystäessään jotakin tekstiä tai aihetta. Kehykset ilmentävät tekijöidensä ratkaisuja ja niitä olosuhteita, joissa kehystäminen tapahtuu (Hallahan, 1999, s. 206–208). On siis ymmärrettävää, että kouluverkon supistaminen näyttäytyy hyvin eri valossa kuntalaiselle, jolla on lapsilla, kuin esitystä valmistelevalle virkailijalle. Esimerkiksi taloudellisen kehyksen kautta tarkasteltuna palveluverkkouudistuksessa on helpompi nähdä ja korostaa hyviä puolia, kun taas palvelua korostavassa kehyksessä palveluverkkouudistuksessa korostuvat sen tuomat riskit ja haitat, kuten alakoulujen suuret ryhmäkoot.

Kehystäminen perustuu sekä aiemmin syntyneille skeemoille että tilanteessa tarjottaville tulkintavihjeille (Hallahan 1999, s. 208). Hahmotan tämän työssäni niin, että kehukset ovat vahvasti tulkinnanvaraisia. Tämä voi tehdä kehysten toiminnasta jokseenkin arvaamatonta tilanteissa, joissa kehystäjän ja vastaanottajan näkemykset eivät kohtaa. Pienikin yksityiskohta voi kiinnittää vastaanottajan huomion, mikäli se tukee hänen aiempia skeemojaan, mutta myös päinvastaista voi tapahtua, jos vastaanottajan on vaikea tulkita kehystäjän tarkkaan korostama yksityiskohta (Entman, 1993, s. 53).

3.2 Kehysanalyysin tutkimusnäkökulmia

Hahmotan työssäni kehysten prosessina, jonka luomisessa ja tulkinnassa on kysymys ihmiselle luontaisten psykologisten prosessien hyödyntämisestä. Muodostamme sekä itse kehystyksiä että mukaudumme muiden luomiin rajauksiin arkisissakin tilanteissa. Olen tutkimuksessani kiinnostunut löytämään jälkiä sekä aiemmissa tutkimuksissa havaituista kehyksistä että tässä kontekstissa, palveluverkkouudistuksen ympärille kehittyvässä keskustelussa, esiintyvistä syntyvistä uusista kehyksistä.

Luke Winslowin (2017, s. 3) mukaan kehysanalyysillä halutaan tunnistaa ne systemaattiset ja yleistettävissä olevat periaatteet, jotka kuvaavat hallinnollisten eliittien, median ja yleisön välistä suhdetta. Artikkelissaan hän luettelee muutamia kysymyksiä, joilla kehysanalyysin harjoittaja voi edetä työssään: Mitä kehysten symbolisessa perustuksessa kuvataan? Miten symboliset kuviot ja teemat on nidottu yhteen? Minkälaisia kulttuurillisia ja sosiaalisia jännitteitä kehysten symbolinen yhtenäisyys kuvastaa? Minkälaisia valtasuhteita kehysten rakentajista paljastuu? (Winslow, 2017, s. 3-4).

Valta-asemien tunnistaminen on siis kehysanalyysille olennaista. Tutkimukseni aineistossa esiintyvät keskustelijat edustavat saman valtajatkumon, eli kuntademokratian, osapuolia. On hyvin todennäköistä, että vuorovaikutus ilmentää näitä jännitteitä.

Keskustelijan asenne vaikuttaa siihen, miten viesti otetaan vastaan. Yleisen mielipiteen muodostumista kehysanalyttisesti tutkineen John Zallerin (1992, s. 44) mukaan

poliittisen viestin vastaanottamiseen vaikuttaa muun muassa se, kuinka voimakkaasti henkilö on sitoutunut aiheeseen. Tämä on tärkeä näkökulma tutkimuksessani, sillä keskustelijat ovat lähtökohtaisesti erittäin sitoutuneita aiheeseen, joka koskettaa heidän jokapäiväistä elämäänsä.

3.3 Kehysmalleja

Kehystämismenetelmät eivät ole toisensa poissulkevia, ja usein niitä yhdistellään (Hallahan, 1999, s. 229). Tilanteissa siis harvoin esiintyy vain yhtä kehystä kerrallaan. Kehystämistä on käytetty selittämään viestien koostamista ja erilaisia vastaanottoja. Kehystämisen ydinpiirre on sen kontekstisidonnaisuus, mikä on samalla sekä vahvuus että heikkous (Hallahan, 199, s. 209). Erilaiset kontekstit vaativat erilaista kehystämistä. Tästä monipuolisuudesta ja sovellettavuudesta johtuen kehysanalyysistä on kehitetty monenlaisia malleja.

Hallahen (1999, s. 209–223) esittelee artikkelissaan seitsemän suhdetoiminnassa hyödynnettyä kehysmallia, joiden yhteydessä hyödynnetään erilaisia kehystämistekniikoita. Katson näistä muutaman sopivan hyvin myös julkisen keskustelun ja kunnallisen päätöksenteon analysointiin tutkimukseni kontekstissa. Palveluverkkouudistuksen voi hahmottaa joko toiminnan kehystämisen tai ristiriitojen kehystämisen kautta. Kehystäjistä riippuen palveluverkkouudistus näyttäytynee joko hallinnollisena uudistuksena, joka edellyttää kuntalaisilta sopeutumista, tai arjen resursseihin vaikuttavana muutoksena.

3.3.1 Valintojen kehystäminen

Valintojen kehystäminen (*Framing of choices*) tarkoittaa päätöksentekijän tulkintaa siitä, minkälaisia toimia, lopputulemia ja epävarmuustekijöitä tietty epävarma valinta tuo tullessaan (Hallahan, 1999, s. 210). Kahnemanin ja Tverskyn mukaan ihmisen päätöksenteko on pohjimmiltaan epärationaalista, sillä haittavaikutukset nähdään aina vaikuttavampina kuin samankokoiset positiiviset vaikutukset (Hallahan, 1999, s.214). Teoriamallin mukaan ihminen siis enemmän välttää riskejä kuin tavoittelee voittoja. Malli onkin

toiselta nimeltään riskivalintojen kehystäminen (*Framing of risky choices*) (Hallahan, 1999, s. 214).

Valintojen kehystämisen avulla kehystäjät vastaavat yksilöiden epävarmuuteen ja haluun vältellä riskejä, erityisesti silloin kun tuotteen tai palvelun valinta edellyttää riskienottoa (Kahneman & Tversky, 1979, s. 453). Valintojen kehystämistä voidaan verrata perspektiivin vaihtamiseen, sillä ihmisen tekemään valintaan voidaan vaikuttaa sillä, miten epävarmuustekijät esitetään (Kahneman & Tversky, 1979, s. 457). Olennaista on, että Kahnemanin ja Tverskyn (1979, s. 453) mukaan valintojen houkuttelevuus on suhteellista sen mukaan, onko kyseessä mahdollinen riski vai mahdollinen voitto. Esimerkiksi mahdollisuus välttää tietyn edun menetys nähdään houkuttelevampana kuin vastaavan edun tuplaaminen, eli menettämisen aiheuttama mielihäiriö on suurempi kuin voiton tuoma riemu.

3.3.2 Toiminnan kehystäminen

Toiminnan kehystämisen (*Framing of actions*) päämääränä maksimoida yksilöiden välinen yhteistyö tilanteessa, jossa vaihtoehtoja ei joko ole tai niiden määrä on rajallinen (Hallahan, 1999, s. 215). Toiminnan kehystäminen toimii siis rajaamalla niitä vaihtoehtoja, joita yksilöllä on. Kehystäjälle päämääränä on se, kuinka kehystää tarvittavat toimet niin, että tavoite saavutetaan (Hallahan, 1999, s. 216). Kyse on vallankäytöstä, joka on läsnä kunnallisessa päätöksenteossakin.

Toiminnan kehystäminen sisältää arvojen ja päämäärien kehystämistä. Positiivinen ja negatiivinen esitetään hyötyinä (*gains*) ja menetyksinä tai haittoina (*loss*), esimerkiksi kertamaksu voidaan kehystää alennuksena, mikäli maksu on kertaluontoisena pienempi kuin erissä (Hallahan, 1999, s. 216). Toiminnan kehystäminen on osin samanlainen samassa artikkelissa esitellyn riskivalintojen kehystämisen kanssa niin, että toiminnan aiheuttamien negatiivisten seurausten kehystämisen on joissakin olosuhteissa todettu olevan tehokkaampaa kuin positiivisten lopputulemien kehystämisen (Hallahan, 1999, s. 216).

Toiminnan kehystäminen edellyttää jonkinlaista tietoa kuluttajista ja sosiaalista kanssakäymistä tai sen puutetta (Hallahan, 1999, s. 217). Asukkaansa tunteva viestinnän asiantuntija onkin todennäköisesti tehokkaampi kehystäjä kuin sellainen, joka ei tunne kuntaa tai kaupunkilaisten tarpeita lainkaan.

Toiminnan kehystämiseen liittyy myös osallisuus. Mitä korkeampi yleisön tai vastaanottajan osallisuus on, sitä tarkemmin asiaan liittyvät viestit prosessoidaan, ja myös negatiivinen tieto tulkitaan paremmin, mutta ilmiö toimii myös toisinpäin – mikäli vastaanottaja ei ole vielä sitoutunut asiaan, positiivinen tieto otetaan tarkemmin vastaan (Maheswaran & Meyers-Levy, 1990, s. 361-367). Tämän voisi olettaa toteutuvan myös Riihimäen palveluverkkouudistukseen liittyvässä viestinnässä, ovathan asukkaat osoittaneet olevansa erittäin kiinnostuneita kuntansa palvelukokonaisuudesta.

3.3.3 Ristiriitojen kehystäminen

Ristiriitojen kehystämällä (*Framing of issues*) on aineistoni kannalta kiinnostava kehystämismalli. Ristiriidalla tarkoitetaan esimerkiksi resurssien jakamista koskevaa konfliktia, joka syntyy kahden tai useamman osapuolen, organisaation tai yksilön, välille (Hallahan, 1999, s. 217).

Ongelmien kehystämisen avulla halutaan kontrolloida kehitymisasteita, kasvua ja kypsymistä riita-asian elinkaaren aikana (Hallahan, 1999, s. 217). Tavoitteena on ratkaista ristiriidat kaikkia osapuolia miellyttävällä tavalla (Hallahan, 1999, s. 218). Mikäli se ei ole mahdollista, kehystäjät pyrkivät hallitsemaan tapaa, jolla asiaa esitetään esimerkiksi mediassa.

Ristiriitojen kehystäminen tapahtuu joskus agendan eli päiväjärjestyksen rakentamisen kautta, jolloin yleisölle tarjotaan näkökulmia ja toimintamalleja joihinkin sosiaaliin kysymyksiin liittyen (Hallahan, 1999, s. 218). Ristiriitojen kehystäminen voi olla myös motivoivaa, eli houkuttaa yleisöä osallistumaan (Hallahan, 1999, s. 219). Esimerkiksi paikallislehti saattaa kehystää kunnassa käynnissä olevan muutosprojektin niin, että se

houkuttelee lukijoita ja kuntalaisia ottamaan kantaa asiaan. Juuri tällaisen kehyksen media saattaisi haluta rakentaa kunnassa vaikuttavan aktiivisen kuntalaisyhdistyksen ympärille nimenomaan siksi, että kansalaisten mukanaolo tuo uudistukselle ja käynnissä olevalle keskustelulle selkeän ja samaistuttavan toimijan.

Kehystettävillä ristiriidoilla on oma toimintakulttuurinsa ja historiansa, joka myös muuttuu ja kehittyy ajan saatossa, esimerkiksi uusien tapahtumien myötä (Gamson & Modigliani, 1989, s. 2-6). Kehyksen rakentumiseen vaikuttavat erilaiset tekijät. Esimerkiksi se, kuinka hyvin tietty tulkintamalli istuu yleisön olemassa oleviin ajattelumalleihin ja teemoihin, vaikuttaa siihen, kuinka helposti kehys hyväksytään (Gamson, Modigliani, 1989, s. 7-8). Näillä tulkintamalleilla on myös usein omat agenttinsa, yleensä organisaatio, joka edistää kehyksenmukaista tulkintaa (Gamson, Modigliani, 1989, s. 5). Tämän tutkimuksen kontekstissa näitä agentteja voisivat olla julkiseen keskusteluun osallistuvat tahot ja heidän taustaorganisaationsa.

4 Kehykset Riihimäen kaupungin palveluverkkouudistuksessa

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää kehysanalyysin avulla, miten demokraattinen keskustelukulttuuri ja päätöksenteko näkyvät Riihimäen palveluverkkouudistukseen liittyvässä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa. Tässä luvussa käyn läpi keskeisimpiä kehyksiä, joita Riihimäen kaupunki, Aamuposti ja Pro Kotikaupunki ovat teksteissään käyttäneet.

Aloitan analyysini vastaamalla ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni eli selvittämällä, minkälaisia kehyksiä aineistosta löytyy. Analysoin kehyksiä kuvaamalla niissä käytettyjä kehystysmenetelmiä.

Seuraavissa vaiheissa vastaan tutkimuskysymyksiin 2. ja 3. Tutkin kehysten kautta ilmenevien näkökulmien eroja ja yhtäläisyyksiä sekä sitä, miten näkökulmat rakentuvat osapuolten välisessä vuorovaikutuksessa.

4.1 Keskustelun näkökulmat

Aineistosta löytyi viisi erilaista kehystä, joita esittelen tässä (ks. Taulukko 2) alaluvussa. Olen nimennyt kehykset aineistosta esille nousseiden teemojen mukaan seuraavasti: ”kaupunki on palveluiden verkko”, ”leikkaukset keskiössä”, ”pätöksenteon kyseenalaistaminen”, ”lähikoulujen lakkauttamissuunnitelma” ja ”poliittinen debatti”. Teemoilla tarkoitan tässä yhteydessä niitä asioita, joiden kehystämiseen keskustelijat ovat kyseessä olevan kehyksen kohdalla keskittyneet. Kehystysmenetelmillä viitataan valintoihin ja keinoihin, joiden avulla näkökulmat eli kehykset pääosin rakentuvat.

Taulukko 2. Aineistosta löydetyt kehukset.

Kehykset	Kehystysmenetelmiä	Teemoja
Kaupunki on palveluiden verkko	vaihtoehtojen rajaaminen, kaupungin määrittelyminen	palvelu, kaupunki
Leikkaukset keskiössä	syiden diagnosointi, rajatut vaihtoehdot	leikkaukset, talous
Päätöksenteon kyseenalaistaminen	moraaliset arvioinnit, valppaus	vaikuttaminen, demokratia
Lähikoulujen lakkautussuunnitelma	moraaliset arvioinnit, tuomiovalta	alakoulut, yhteisöllisyys
Poliittinen debatti	vastakkainasettelu, narratiivisuus	politiikka, vastakkainasettelu

Kehysanalyysiin sisältyy paljon tulkinnanvaraisuutta, joten on otettava huomioon, että aineistosta voisi löytää myös toisenlaisia kehystysmenetelmiä ja kehyksiä. Keskityn analyysin kautta tunnistamaan keskustelijoiden käyttämät keskeiset kehystysmenetelmät ja näkökulmat, jotka näiden valintojen kautta syntyvät.

4.1.1 Kaupunki on palveluiden verkko

Ensimmäisenä tarkastelen kehystä, jolle olen antanut nimen ”Kaupunki on palveluiden verkko”. Siinä käytettyjä kehystysmenetelmiä ovat muun muassa vaihtoehtojen rajaaminen ja kaupungin määrittelyminen. Kehystä käyttävissä teksteissä keskitytään puhumaan kaupungista ja palveluista.

”Kaupunki on palveluiden verkko” on runsaasti erityisesti kaupungin tiedotteissa esiintyvä kehys, jossa koko keskustelun ydin kiteytyy siihen, miten tulevaisuuden kaupunkia ja sen palveluita rakennetaan. Kehys muistuttaa toiminnan kehystämistä siinä, että esitetyt vaihtoehdot on rajattu tarkasti niin, että tavoite saadaan toteutettua.

Teksteissä esiintyy rajauksia siihen liittyen, keille palveluverkkouudistus on hyödyllinen, ja millä ehdoilla. Kaupungin tiedotteissa puhutaan tarpeista ja palveluista, jotka palvelevat myös tulevia asukkaita. Aina näitä tarpeita tai asukkaita ei määritellä tarkasti, vaan ne jätetään auki. Kaupunginjohtaja Sami Sulkon kommentissa (Puisto, 2020a) kaupungin verkko rakentuu aseman seudun ympärille, mutta ”nykyisiä ja tulevia tarpeita” ei nimetä suoraan ja tarkasti. Kaupunkilaisista viisi prosenttia rajataan ulos siitä joukosta, jotka hyötyisivät uudesta palveluverkosta (esimerkki 1):

- (1) ”Uuden palveluverkon ansiosta kaupunkiin syntyy nykyisiä ja tulevia tarpeita vastaavat tilat. Nykyistä tiiviimpi palveluverkko palvelee aiempaa paremmin kaupunkilaisia, joista yli 95 prosenttia asuu kolmen kilometrin säteellä asemasta”, kaupunginjohtaja Sami Sulkko sanoo. (Puisto, 2020a)

Ongelmanmäärittely on kehystä edustavissa teksteissä palveluihin liittyvää. Niissä keskitytään rajaamaan ongelma ja se, mitä asetetaan muutoksen alle. Mainitsemalla, että palvelut koskevat ”koko kaupunkia ja jokaista asukasta”, rakennuspäällikkö aktivoi kuntalaisia toimimaan annetuissa puitteissa, kuten esimerkistä (2) voidaan havaita:

- (2) ”Selvityksessä on mukana kaikki kaupungin tärkeimmät palvelut sivistyspalveluista sosiaali- ja terveyspalveluihin, liikunta- ja vapaa-aikapalveluista ympäristöpalveluihin. Toisin sanoen palveluverkkoselvitys on laaja ja se koskee koko kaupunkia ja jokaista kaupunkilaista”, Riihimäen rakennuspäällikkö Hannu Mattila sanoo. (Määttä, 2019)

”Kaupunki on palveluiden verkko” esiintyy runsaammin palveluverkkouudistuksesta käytävän keskustelun alkupäässä. Tämä saattaa johtua siitä, että muutosta vasta valmisteltiin. Muutosta rakennetaan kaupungin palveluita koskevaksi, ja sen painotetaan koskettavan kuntalaisten enemmistöä. Voi myös olla, että kaupunki pyrkii osallistamaan ja sitouttamaan kuntalaisia muutokseen esittelemällä asian positiivisen informaation kautta (ks. luku 3.3.2, toiminnan kehystäminen).

4.1.2 Leikkaukset keskiössä

”Leikkaukset keskiössä” -kehys tuo keskustelun keskiöön syiden diagnosoinnin, eli puhujat keskittyvät perustelemaan sitä, miksi muutos on tärkeä. Talouspuhe, erityisesti leikkaustarpeen korostaminen, on näkökulman kantava teema.

Kehyksessä taloudelliset leikkaukset esitetään ratkaisuna kaupungin ongelmiin, joita väestörakenteen muutokset ovat aiheuttaneet. Leikkausten tarve perustellaan muutaman ydintekijän avulla, jotka ovat väestörakenteen muutokset ja tulevaisuuden tarpeet. Näiden epävarmuustekijöiden tulkitseminen sopii valintojen kehystämisen malliin (ks. luku 3.3.1).

Perusteluina leikkauksille mainitaan erilaisia tulevaisuudessa realisoituvia muuttujia, mutta niitä ei määritellä tarkasti. Kaupungin tiedotteessa ”Riihimäki selvittää millainen tulevaisuuden palveluverkko olisi” (Määttä, 2019) mainitut ”Kaupungin tulevaisuuden kasvusuunnat” ja ”toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset” ovat pitkälti auki jääviä tekijöitä (esimerkki 3):

- (3) Selvityksessä arvioidaan nykyisen palveluverkon toimivuutta tulevaisuudessa, kun otetaan huomioon toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, kaupungin tulevaisuuden kasvusuunnat, väestönkehitys, olemassa olevat kiinteistöt ja niiden kunto ja kaupungin taloudellinen tilanne. Selvityksessä tarkastellaan myös palvelujen saatavuutta. (Määttä, 2019)

Monitoimitalo on kehyksessä olennainen tekijä. Keskustellaan selvitystyön perusteella syntyneistä ratkaisuehdotuksista, jotka on nimetty ”hajautetuksi” ja ”keskitetyksi” niin, että mallien välillä syntyy väistämättä vastakkainasettelua. Monitoimitalo esitetään väistämättömänä, mutta muuten asioista vielä sovitaan. Kuitenkin se, mitä monitoimitaloon loppujen lopuksi tulisi, jätetään esimerkissä (4) auki:

- (4) Selvitystöiden lopputuloksena syntyy hajautettu ja keskitetty malli. Kummassakin mallissa Peltosaareen esitetään monitoimitaloa, mutta itse talon ja siihen sijoitettavien toimintojen laajuus voi vaihdella. (Puisto, 2020d)

Kehyksessä keskitytään kiinteistöihin ja talouteen, ei palveluihin tai niiden käyttäjiin. Leikkaukset esitetään esimerkissä (5) toivottavana ratkaisuna, veronkorotukset ja leikkaukset asetetaan vastakkain niin, että leikkaukset vaikuttavat toivottavammalta ratkaisulta:

- (5) Kaupunginjohtajan mukaan ratkaisu johtaa tulevaisuudessa veronkorotuksiin ja palvelujen karsintaan ja/tai joistain ei-lakisääteisistä palveluista luopumiseen. Lisäksi tehty ratkaisu voi Sulkon mukaan johtaa aseman seudun osalta niin sanottuun tynkäratkaisuun, joka ei riittävällä tavalla edistä kaupungin kehitystä ja strategian tehokasta toimeenpanoa. (Puisto, 2020b)

Monitoimitalolle ei tarjota vaihtoehtoisuutta. Tiedotteessa, jonka otsikko on ”Ohjausryhmältä kysely kaupunkilaisille opetuksen järjestämisestä” (Puisto, 2020e), ilmoitetaan, että ”Ohjausryhmän linjauksen mukaan Riihimäen tuleva palveluverkko sisältää monitoimitalon”. Näin ollen kyselyyn tulevat vaihtoehdot on osin jo rajattu (esimerkki 6).

- (6) Myös kaupungininsinööri esittelee monitoimitalon jo lukkoon lyötynä valintana, jolla on oma tavoiteaikataulunsa ”Kaupungininsinööri Toni Haapakosken mukaan monitoimitalon on määrä olla valmis 2025 tai viimeistään 2027” (Herme, 2020a).

Teho ja säästöt ovat läsnä kehyksessä, niiden vaikutuksia pidetään positiivisina. Aamu-postin haastattelussa (Herme, 2020a) kaupungininsinööri hakee säästöjä nimenomaan kiinteistöistä: ”Haapakosken mukaan tehostamis- ja säästömahdollisuudet löytyvät juuri kiinteistöistä”. Asettamalla kiinteistöt keskustelun ydinteemaksi palvelut jäivät mainitsematta.

4.1.3 Päätöksenteon kyseenalaistaminen

”Päätöksenteon kyseenalaistaminen” kuvaa erityisesti Pro Kotikaupungin tapaa osallistua keskusteluun. Siinä asukkaat heräävät keskustelemaan erityisesti siitä, minkälaista

valmistelua, viestintää ja päätöksentekoa kunta on harjoittanut, kuten esimerkki (7) osoittaa.

- (7) Kritiikkiä aiheuttaa myös se, ettei selvitystä tehtäessä ole aidosti kuultu kuntalaisia ja koulujen opettajia. Myös kaupungin tiedotusta pidetään riittämättömänä. Kuntalaisille ei ole aloitteen mukaan luovutettu asiakirjoja hyvän hallintotavan mukaisesti. (Herme, 2020f)

Pro Kotikaupungin viestinnässä runsaasta esiintyvässä kehyksessä kuntalaiset kyseenalaistavat päätöksenteon kokonaisuudessaan. Pro Kotikaupungin kritiikki kohdistuu niin päätöksenteon prosessin vaiheisiin kuin kuntalaisten kuulemiseenkin. Lisäksi kuntalaisia houkutellaan toimintaan.

- (8) Kun tajuttiin, että näin nopeasti päätöksentekoon tiputettu riihimäkeläisten arkeen ratkaisevasti vaikuttava kokonaisuus liikuttaa laajasti kuntalaisia pistettiin nopeasti pystyyn yleisötilaisuus. Sitä ei olisi ilman julkisuutta syntynyt. Monelle tuli yllätyksenä, että kaupunkilaiset eivät yksioikoisen positiivisesti suhtautuneet konsulttityöhön, jonka monia selkeitä virheitä ja epämääräisyyksiä laskelmien suhteen ei ole vielä tyhjentävästi avattu. (PRO Kotikaupunki, 2021c)

Yllä olevasta lainauksesta (esimerkki 8) käy hyvin ilmi se, että päättäjien toiminnassa nähdään moitittavaa. Lainauksen viimeinen virke sisältää sanavalintoja ("tuli yllätyksenä", "yksioikoisen positiivisesti" sekä "monia selkeitä virheitä ja epämääräisyyksiä"), joissa voidaan nähdä ironiaa ja ivallisuutta. Näillä kuvailuilla kirjoittaja painottaa sitä, että osapuolten välillä vallitseva ristiriita juontaa juurensa konsulttityön puutteista sekä siitä, että vastapuoli ei ole kuunnellut kuntalaisia kyllin ajoissa. Korostamalla sitä, että laskelmia ei ole "vieläkään tyhjentävästi avattu", kirjoittaja tuo esille sen, että kunnan informointi ei ole ollut riittävää.

Päätöksentekoa kyseenalaistavassa kehyksessä kritisoidaan myös sitä, kuinka läpinäkyviä toimijoiden roolit ovat. Pro Kotikaupungin sivuilla julkaistussa artikkelissa "Kenen monitoimitalo" (Haavisto, 2020) nostetaan esille julkisuuteen tuodut tiedot ja asiakirjat. Tekstissä kyseenalaistetaan se, kenen idea monitoimitalo on ollut. Kirjoittaja vertaa

keskenään osallistamisen kautta syntyneitä visioita sekä myöhempiä suunnitelmia esimerkiksi (9):

- (9) Sinänsä onnistunut osallistamistyö ei siis sisältänyt monitoimitaloon liittyviä kysymyksenasetteluja ja asemaseudun visio käsitteli huomattavasti suppeampaa aluetta kuin myöhempi yleissuunnitelma. (Haavisto, 2020)

Pro Kotikaupunki kritisoi läpinäkyvyyttä ja yleisötilaisuuksia nimeämällä keskeisiä päätöksentekoon osallistuneita toimijoita. Julkisen keskustelun avoimuus ja yleisötilaisuuksien järjestelyt kyseenalaistetaan. Seuraavassa lainauksessa (esimerkki 10) on nähtävissä epäluuloa ja luottamuksen puutetta:

- (10) Tilaisuudessa läsnä olleet kuntalaiset eivät tunnistaneet esille "nousseita" asioita. Nämä olivat tilaisuuteen osallistuneiden kuntalaisten mukaan kunnanjohtaja Sami Sulkon ja konsultin näkemyksiä. Selvityksessä on kuitenkin esitetty, että nämä olisivat olleet kuntalaisten mielipiteitä. (PRO Kotikaupunki, 2020c)

Päätöksenteon kritisoiminen kohdistuu myös ajanhallinnan ongelmiin, kuten esimerkiksi (11) osoittaa.

- (11) Vaikuttaisi siltä, että kireäksi vedetyt aikataulut pettivät pahemman kerran ja kiirehtiminen on ollut yhdistävä tekijä koko prosessin ajan. (Pro Kotikaupunki Ry, 2020)

Ajanhallintaa kritisoimalla kirjoittaja korostaa sitä, kuinka huonosti organisoidulta uudistusprosessi vaikuttaa ulkopuolelta katsovalle kuntalaiselle. Myös tarjolla olevien materiaalien, kuten raporttien, laatu kyseenalaistetaan Pro Kotikaupungin Facebook-julkaisussa. Julkaisussa mainitaan asiakirjojen olevan "tärkein kuntalaisdemokratian ja toimivan hallinnon työkalu", minkä lisäksi kiinnitetään huomiota puutteelliseen oikolukuun: "Huolestuttavaa on, että pöytäkirjan pohjalta nyt julkaistu esityslista 2.3.2020 pidettävään hallituksen kokoukseen sisältää yhä samat virheet ja epäkohdat" (PRO Kotikaupunki, 2020c).

Ratkaisuehdotuksiakin esitetään. Kuntalaisia kehoitetaan ryhtymään toimiin, jotta prosessia voitaisiin tarkastella uudelleen. Artikkelissa ”RIIHIMÄKI TARVITSEE AIKALISÄN – VAADI KANSSAMME KUNNALLISTA KANSANÄÄNESTYSTÄ!” (Pro Kotikaupunki Ry, 2021) nostetaan jo otsikkotasolla pääteemaksi ajalliset muuttujat sekä kansalaistoiminta, johon kuntalainenkin voi osallistua. Artikkelissa (Pro Kotikaupunki Ry, 2021) painotetaan kontekstia, jonka katsotaan olevan koko kaupungin laajuinen: ”Haluamme, että Riihimäki pysyy elinvoimaisena ja kaupunkilaistensa näköisenä.

Yhdistys on valinnut käyttää otsikossa ja artikkelissa monikon ensimmäistä persoonaa, mikä synnyttää me-ne-vastakkainasettelua. Tässä yhteydessä ”meillä” tarkoitetaan ilmeisesti sekä yhdistystä että kuntalaisia, joita palveluverkkouudistus koskettaa. Palveluverkkouudistusta valmistelleet virkailijat jätetään joukon ulkopuolelle.

Ratkaisuehdotuksia ja päätöksentekoon kohdistuvaa kritiikkiä sisältävä esimerkki löytyy Pro Kotikaupungin syksyllä 2020 jakamasta Facebook-julkaisusta (PRO Kotikaupunki, 2020h), jossa kritisoidaan asemanseudulle tehtyä yleissuunnitelmaa (Kuva 1). Se pohjautuu yhdistyksessä heränneiden kysymysten pohjalle, ja kuva onkin otsikoitu nimellä ”avoimia kysymyksiä jo hyväksytyssä suunnitelmassa”. Tämä osoittaa, että kuntalaiset kokevat, että asioista on päätetty ennen kuin heitä on kunnolla kuultu.

Kuva 1. Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä [sic] asemanseudun yleissuunnitelman 3.2.2020. (PRO Kotikaupunki, 2020h).

Pro Kotikaupunki asemoi itsensä aktiiviseksi toimijaksi julkisessa keskustelussa. Yhdistyksen sivuilla julkaistuissa säännöissä Pro Kotikaupunki on kirjannut yhdistyksen päämäärän seuraavasti (esimerkki 12):

(12) Yhdistyksen tarkoituksena on edistää lähi- ja kansalaisdemokratiaa Riihimäellä sekä asukkaiden osallisuutta päätöksentekoon. (Pro Kotikaupunki Ry, 2020)

Samaan tapaan yhdistys on asemoitu myös Aamupostin julkaisuissa, muun muassa yhdistyksen aktiivijäsenten haastattelujen avulla (esimerkki 13):

- (13) Kevään koulukeskustelu sekä siihen liittyvän prosessin epäkohdat, ja huomattava kiinnostus siihen liittyvää kuntalaisaloitettamme kohtaan osoittivat, että kaupunkilaisista lähtevälle laajemmalle, avoimelle ja tasapuoliselle keskustelulle on tilausta, yhdistyksen puheenjohtaja Juho Haavisto taustoittaa perustamisen syitä tiedotteessa. (Aamupostin toimitus, 2020)

Narratiivisuuttakin kehyksessä esiintyy. Sen avulla korostetaan päätöksenteon puutteellisuutta ja kuntalaisten asemaa. Palveluverkkoprosessissa ilmenneiden tapahtumien kulku kuvataan tarinallisesti esimerkissä (14):

- (14) Palveluverkkoasiaa varten perustettiin tässä vaiheessa uusi ohjausryhmä (jonka jäsenistä pääosa jättäytyi sittemmin kuntapolitiikasta). Ohjausryhmä teki työtä käskettyä - jatkoi konsultin ja alkuperäisen mallin mukaisella linjalla. (PRO Kotikaupunki, 2021c)

On huomioitavaa, että tämän kehyksen sisällä merkittävä osa kritiikistä kohdistuu nimenomaan päättäjien, konsulttien ja viranomaisten toimintaan. Pro Kotikaupungin teksteissä ei pyritä häivyttämään tyytymättömyyttä tai eripuraa, jonka päätöksentekoprosessit sekä itse palveluverkkouudistus ovat aiheuttaneet (esimerkki 15).

- (15) Vaikka on selvitetty selvittämisen päälle, on tämä toteutettu väheksyen äänestäjiä, demokraattista päätöksentekoa ja tuhansia kaupunkilaisia, joihin asia vaikuttaa. (Pro Kotikaupunki Ry, 2020)

Pro Kotikaupungin teksteissä näkyy voimakas demokraattisen prosessin painottaminen ja päätöksenteon sekä valmistelevan konsulttityön kritisointi. Kansalaisen kuunteleminen nousee kantavaksi teemaksi. Päättäjiltä vaaditaan vastauksia myös valtuustokaudella. Aamupostin paikallisosiossa julkaistussa artikkelissa yhdistyksen puheenjohtaja Juho Haavisto toteaaakin seuraavaa, kun häneltä kysytään luottamuksesta poliittiseen demokratiaan (esimerkki 16).

- (16) Probleemi on, että valtuustollekin vaihtoehtoja tarjotaan valmiina hyväksyttäviksi tai hylättäviksi. Julkinen keskustelu puuttuu. Äänestäminen neljän vuoden välein ei riitä kommunikointikanavaksi. -Olemme viestineet suoraan valtuutetuille, joista harva vastaa. Nykyään ei voi sivuuttaa lehti- ja somekeskustelujenkaan viestiä; ihmiset keskustelevat siellä, missä voivat. (Herme, 2020g)

Esimerkissä (16) tarve julkiselle keskustelulle mainitaan erikseen. Kuntalaisten toiminta sisältää vastademokraattisia aineksia, eikä tavallista äänestämiseen perustuvaa demokratiaa nähdä riittävänä.

4.1.4 Lähikoulujen lakkautussuunnitelma

Kehyksessä ”lähikoulujen lakkautussuunnitelma” asukkaat tuomitsevat palveluverkkoa koskevat suunnitelmat. Asukkaille tärkeät teemat, kuten yhteisöllisyys, nousevat esiin sekä Pro Kotikaupungin julkaisuissa että Aamupostin uutisoinnissa.

Teksteissä ilmeni, että palveluverkkouudistuskokonaisuudesta erityisesti alakoulujen vähentäminen muodostui eräänlaiseksi pääteemaksi. Lähikoulujen lakkautussuunnitelma -kehyksessä palveluverkkouudistus nimetään uudelleen, kaupungin esittämät syyt alakoulujen määrän vähentämiselle kyseenalaistetaan, monitoimitaloa tarkastellaan kriittisesti ja muutokselle haetaan uusia ratkaisumalleja. Keskustelu tiivistyy monitoimitalon ja alakouluverkon sekä yhteisöllisyyden ympärille.

Palveluverkkouudistuksen jälkimmäinen osa, sana ”uudistus”, korvataan muilla sanoilla. Uudelleen nimeäminen keskittyy alakouluverkon tiivistämiseen. Koulujen lakkauttamisesta puhutaan tavalla, joka korostaa asian kiireellisyyttä: ”On kriittisen tärkeä hetki toimia, sillä esimerkiksi kouluverkon supistaminen on jo käynnissä ja sen tahti on pelättyäkin kiivaampi” (Pro Kotikaupunki Ry, 2021).

Kiireellisyyden korostamisen tarkoitus on herätellä ja houkutella asukkaita toimintaan (esimerkki 17):

- (17) Tule siis paikalle, sillä Lasitehtaan, Haapahuhdan, Herajoen, Patastenmäen ja Jukolan koulujen lakkauttaminen vaikuttaa lopulta kaikkien koulujen arkeen. Tulevaisuuden Riihimäkeä luodaan tässä ja nyt! (Pro Kotikaupunki, 2020)

Väestörakenteen muutos osin kyseenalaistetaan, eikä sen vaikutuksia ei nähdä ehdottomina. Vastapuolta ei aina nimetä tarkkaan, mutta esimerkiksi (18) voi päätellä, Pro Kotikaupunki ei täysin yhdy kaupungin päättäjien näkemyksiin:

(18) Kaupungilla ei ole ohuintakaan ajatusta siitä, miten lapsimäärä voitaisiin pitää ennallaan tai saada jopa kasvuun. Tähän haasteeseen asemanseudun visio - puhumattakaan eri asuinalueilla olevien alakoulujen sulkeminen - ei vastaa. (PRO Kotikaupunki, 2020)

Aamupostin haastattelema yhdistyksen aktiivi Juho Haavisto nostaa esille koronapandemian ja kaavoituksen (esimerkki 19):

(19) Korona-aika on osoittanut, että pienet yksiköt ovat isoja turvallisempia taudin leviämisen kannalta. Kaupunki tavoittelee lisää asukkaita kaavoittamalla lisää tonttimaata asemanseudulle ja varuskuntaan. Syntyvyyskin on nousussa. (Herme, 2020e)

Teksteissä haetaan vaihtoehtoisia ratkaisuja, ja vaihtoehtoiset ratkaisut asetetaan rinnakkain nykytilanteen kanssa. Hallitun alasajon malliksi (Kuva 2) kutsuttua vastaesitystä perustellaan muun muassa seuraavalla tavalla: ”se sallisi myös muiden kuin keskustan seudun kehittämisen, jos lapsimäärä ja tilanne muuttuu. Koulujen sulkemisen päätökset voitaisiin tehdä joustavasti tarpeen mukaan”. Sana- ja ilmausvalinnoissa (”myös muiden kuin”, ”jos lapsimäärä ja tilanne muuttuu” ja ”joustavasti tarpeen mukaan”) paljastavat, ettei Pro Kotikaupunki pidä lapsimäärän laskua tai pelkän keskustan seudun kehittämistä ainoina mahdollisina lopputulemina. Mallia perustellaan ensisijaisesti sillä, että se sallisi sekä koulujen säästämisen että monitoimitalon rakentamisen, eli mallin avulla päätöksentekoon pyritään tuomaan lisää vaihtoehtoja.

HALLITUN ALASAJON MALLI

Hyvä kaupunginvaltuusto ja kaupunkilaiset, on olemassa malli, jossa koulut säästetään ja saadaan kylään monitoimitalo.

Sitä voidaan kutsua vaikkapa “Hallitun alasajon malliksi”.

Malli on hyvin yksinkertainen ja perustuu palveluverkko-ohjausryhmän käyttämiin omiin lukuihin. Voitte testata sitä itsekin viestin lopussa olevan aineistolla.

Hallitun alasajon malli lyhyesti:

1. rakennetaan monitoimitalo (kattona esitetty 22 miljoonaa euroa)
2. jäädytetään nyt lakkautuslistalla olevien koulujen investoinnit pois vuoteen 2035 asti

Tämän mallin hintalappu on seuraava:

	Ylläpito (milj. €)	Investoinnit (milj. €)	Yhteensä (milj. €)
Nykytila	91,03	109,2	200,23
Malli 2	75,82	95,2	171,02
Hallitun alasajon malli 2030	81,62	87,6	169,22

Kuva 2. Avoin kirje Riihimäen kaupungin valtuustolle ja kaupunkilaisille (Pro Kotikaupunki Ry, 2020).

Yhteisöllisyys tulee esille sekä Pro Kotikaupungin teksteistä että Aamupostin kuvituksesta. Vanhemmat ja lapset tuodaan esille toimijoina, joita palveluverkkouudistuksen tuomat muutokset eniten koskettavat: ”Etenkin palveluverkon koulujen vähentämiset saivat lapsiperheet keväällä liikkeelle (Herme, 2020i). Aamupostin kuvituksessa lapset pitelevät kylttejä, joissa vastustetaan lähikoulun sulkemista ja tunteet ovat läsnä myös otsikossa: ”Riihimäen valtuusto teki kautensa vaikeimman päätöksen” (Kuva 3).

PAIKALLISET 29.9.2020 13:30

✓ Riihimäen valtuusto teki kautensa vaikeimman päätöksen – Pro Kotikaupunki kritisoi päätöstä tuoreeltaan liian keskustavetoiseksi

Etenkin palveluverkon koulujen vähentämiset saivat lapsiperheet keväällä liikkeelle. Valtuuston päätös on tuskin kaikkien mieleen. TONI FORSSELL

Kuva 3. Riihimäen valtuusto teki kautensa vaikeimman päätöksen (Herme, P. & Forssel, T., 2020).

Kehyksessä määritellään uudelleen palveluiden merkitystä ja sitä, mitä tehokkuus voi palveluiden yhteydessä tarkoittaa. Tehokkuus hahmotetaan alakoulujen aseman kautta esimerkissä (20):

(20) Tätä tehokkuutta tukemaan siirrettäisiin myös kuudesluokkalaiset takaisin alakouluihin ja lakkautetaan kymmenen vuoden sisällä yksi yläaste. (Pro Kotikaupunki Ry, 2020)

Lapset ovat toistuva teema kehyksessä. Muun muassa lasten koulumatkojen pituus huolettua, kuten voidaan havaita esimerkistä (21):

(21) Kävelymatkat eivät tietenkään suoraan vastaa lasten muuttuvia koulumatkoja, mutta niistä voi hyvin arvioida esillä olevia muutoksia ja suhteuttaa eri koulujen lakkauttamista toisiinsa. On hyvä huomioida, että monella lapsella koulumatkat muuttuisivat lähikoulun lakkauttamisen myötä radikaalisti nykyistä pidemmiksi. (PRO Kotikaupunki 2020f)

Lapsilla korostetaan palveluiden, eli alakoulujen, käyttäjäkuntaa ja tuodaan esille kouluverkon supistamisesta syntyviä vaikutuksia (Kuva 4).

Riihimäellä pikakokous koululinjauksesta – vanhemmat toivoivat lisää aikaa säästöpäätöksiin

Pro Kotikaupunki-ryhmän aktiivit Ö-talolla herättelivät keskustelua Riihimäen kouluverkon säästöistä. Keskellä keskustelua vetänyt Juho Haavisto lapsi sylissään. TARJA HEIKKONEN

Kuva 4. Riihimäellä pikakokous koululinjauksesta (Heikkonen, T., 2020).

Monitoimitaloa tarkastellaan teksteissä kriittisesti, erityisesti Pro Kotikaupungin Facebook-julkaisuissa. Pro Kotikaupunki kritisoi kaupungin päätöstä edetä monitoimitalosuunnitelmassa, vaikka kaikkia selvityksiä ei ole vielä yhdistyksen mukaan tehty (Pro Kotikaupunki, 2021a). Monitoimitalo nimetään ”toiveiden tynnyriksi” ja palveluverkkouudistusta ”lakkautusvimmaksi” (esimerkki 22):

(22) Kaiken tämän lakkautusvimman taustalla siintää toiveiden tynnyrinä monitoimitalo (Lasten ja nuorten talo), jonka tarvehankintaselvitys valmistuu vasta syksyllä 2021. Nyt ollaan siis jo päättämässä luovuttavista rakennuksista, vaikka ei ole edes varmuutta siitä, saadaanko kaikki toiminnot mahtumaan uudisrakennukseen, jonka sijoituspaikkakin on vielä epäselvä. (PRO Kotikaupunki, 2021a)

Monitoimitaloa koskevassa keskustelussa korostuvat kuntalaisten näkökulmasta siis valinnan huonot puolet. Sitä ei nähdä toivottuna kehityssuuntana, vaan jopa uhkana alakouluverkon kattavuudelle.

4.1.5 Poliittinen debatti

Kehyksessä ”poliittinen debatti” toimijoiden rooli asetetaan isompaan kehykseen, poliittisen keskustelun yhteyteen. Tämä näkyy muun muassa poliittisten ristiriitojen rakentamisena ja niiden kehystämisenä (ks. luku 3.3.3). Pro Kotikaupunkia ei tuoda Aamupostin teksteissä esille vain neutraalina perheiden oikeuksia edistävänä toimijana, vaan aktiivisena poliittisena osallistujana. Kehykset sisältävät sitaatteja ja poliitikkojen sekä päättäjien näkökulmia, joiden kautta aiheen ympärillä käytävään keskusteluun syntyy vastakkainasettelua. Tekstit sisältävät keskustelua siitä, kuka määrittelee, mikä on tärkeää.

Kansalaisaktiivisuuden teema on läsnä myös tässä kehyksessä, mutta se asetetaan erilaisiin yhteyksiin. Pro Kotikaupungin kannanottoja käsitellään osana julkista keskustelua, fokuksessa ei ole vain järjestö ja sen periaatteet.

Tarinallisuuden avulla kuvaillaan mielenosoituksen tunnelmaa esimerkissä (23):

(23) Uramon koulun pihalla järjestetty mielenosoitus oli luonteeltaan hiljainen, eikä erityisiä sloganeita kuulunut. Moni oli ottanut mukaan myös lapsiaan. (Forssell, 2020)

Uramon koululla järjestetystä mielenosoituksessa kertovassa jutussa (Forssell, 2020; esimerkki 23) kuvaillaan mielenosoituksen luonnetta hiljaiseksi tapahtumaksi vailla sloganeita, eli iskulauseita. Kuvailun avulla lukija voi samaistua mielenosoituksen tunnelmaan ja osallistujajoukkoon, joiden joukossa kerrotaan olleen myös lapsia.

Koulukapina nousee myös itäisellä alueella - Peltosaaresta uusin visio monitoimitalosta saa myös kannatusta

Itäisen alueen aktiiveista kuvaan saatiin Riikka Herdén, Tiina Mämmelä, Jaana Hänninen ja Palma sekä Aino Loikkanen. ARI PELTONEN

Kuva 5. Koulukapina nousee myös itäisellä alueella (Herme, P. & Peltonen, A., 2020).

Kuvassa (Kuva 5) on yhdistyksen jäseniä ja lapsia, jotka nimetään aktiiveiksi. Saman jutun otsikossa (Kuva 5) käytetään sana ”kapina”. Sanavalinnoilla ”nousee myös” koulujen vastustaminen saadaan kuulostamaan etenevältä liikkeeltä, joka on jo aiemmin alkanut

toisaalla. Otsikon avulla asetelmaan syntyy vastakkainasettelua koulukapinan ja monitoimitalovision kautta.

Vastakkainasettelu näkyy myös siinä, miten aktiivien roolit kuvataan. Juttuun haastateltu Mämmelä toimii sekä vanhempana että valtuutettuna. Hänen kauttaan tuodaan esille myös kuntalaisten eriävät mielipiteet, kuten esimerkiksi (24) voidaan nähdä:

(24) Lapsimäärän pienemiseen radikaalisti ei näytetä uskovan. On vaikea ymmärtää, että Riihimäen lapsimäärä putoaa sadalla vuodessa, ja saman verran tulee lisää yli 75-vuotiaita, sanoo Tiina Mämmelä. Tuo pienentynyt lapsijoukko on jo olemassa Riihimäellä. (Herme, 2020h)

Pro Kotikaupunki -yhdistystä ja palveluverkkouudistuksesta syntyneitä keskustelua ver-rataan muihin yhteiskunnallisiin puheenaiheisiin, kuten jätteenkäsittelylaitoksen perus-tamiseen (Ääri, 2020) ja Pride-viikkoon. Poliittista keskustelua ja erilaisten näkökulmien läsnäoloa tuodaan esille myös kuvien ja kuvatekstien avulla. Kuvituksessa (kuva 6) esiin-tyy sateenkaarihuiviin puettu patsas nimeltään ”Eksynyt”, joka on aiheuttanut kaupun-gissa lehden mukaan myös runsaasti keskustelua. Näin palveluverkkouudistus ja sen ai-heuttama keskustelu tuodaan suurempaan kaupunkipoliittiseen kehykseen, minkä li-säksi luodaan ajallista jatkumoa menneisyyden ja tulevaisuuden välillä.

Riihimäellä sekä Eksynyt-patsas että Pride-viikko ovat herättäneet paljon keskustelua. Heinäkuussa perustettu uusi yhdistys haluaa tuoda kaupunkilaisten äänen paremmin kuuluviin päätöksenteossa. PETRI LYY

Kuva 6. Uusi yhdistys tuo riihimäkeläisten äänet kuuluviin (Lyy, P., 2020).

Poliittiset puolueet ja erilaiset mielipiteet näkyvät suorina sitaatteina, jotka rakennetaan yhdeksi keskustelevalaksi kokonaisuudeksi. Valtuutetut kertovat näkemyksiään ja kommentoivat kaupungissa käytävän julkisen keskustelun sävyä:

(25) Myös Mirja Lammen (kok) mukaan valtuutettujen pitää huomioida kokonaisuus – kaupunkilaiset vauvasta vaariin. Lammi ja Lauri Jormanainen (sd) näkivät valtuustokeskustelun heijastelevan kevään vaaleja ja tuovan siihen populistisia kärjistyksiä ja vastakkainasetteluja tyyliin "hyvät ja pahat päättäjät". (Herme, 2020i)

Kansalaisvaikuttaminen tuodaan esimerkissä (25) isompaan kontekstiin. Aamupostin pääkirjoituksessa kiitetään asukkaita ja Pro Kotikaupunkia aktiivisesta osallistumisesta keskusteluun ja päätöksentekoon (Ääri, 2020) : "Kansalaiset voivat joka tapauksessa katsoa tyytyväisinä peiliin: me vaikutimme, tai ainakin yritimme vaikuttaa. Enempää ei voi keneltäkään vaatia".

Rationaalisuus ja deliberatiivisuus ilmenevät muun muassa siinä, miten keskustelun laatua kommentoidaan. Aamupostin juttuun haastateltu Nahkuri myöntää, että kaikessa ei ole onnistuttu: ”Moni toivoi laajempaa arvokeskustelua kuin mitä on tehty –Tiedotuksessa ei ole onnistuttu, päättäjillä on kuitenkin vastuu, Nahkuri vastasi”. Kristillisdemokraattien valtuutettu tiivistää keskusteluun osallistuneiden osapuolten roolit seuraavassa esimerkissä (26).

(26) Arvostan Pro Kotikaupunki -yhdistyksen keskustelua ja toimintaa, mutta arvostan samalla asiantuntevia virkamiehiä, jotka ovat selvityksiä tehneet. On haasteellisia tehdä ratkaisuja, jotka eivät ole kaikille perheille mieluisia. (Herme, 2020i)

Poliittisen debatin kehyksessä keskustelua käydään siis myös itse palveluverkkouudistusta koskevasta vuoropuhelusta ja sen osallistujista. Tämä tuo vuorovaikutukseen tietynlaista kerroksellisuutta, mutta toisaalta myös korostaa keskustelijoiden rooleja ja intressejä.

4.2 Keskustelun erot ja yhtäläisyydet

Kehysanalyysin kautta aineistosta löytyi viisi erilaista kehystä (kaupunki on palveluiden verkko, leikkaukset keskiössä, päätöksenteon kyseenalaistaminen, lähikoulujen lakkauttamissuunnitelma ja poliittinen debatti), joiden kautta palveluverkkouudistus ja kunnallinen päätöksenteko hahmottuivat. Tässä luvussa käyn läpi löytämiäni näkökulmia tarkastellen sitä, minkälaisia eroja ja yhtäläisyyksiä niistä löytyy.

Kehyksissä esiintyi jonkin verran päällekkäisyyksiä, mikä on ymmärrettävää, sillä tarkastelun kohteena oli yksittäinen keskustelun aihe, tarkkaan rajatussa keskusteluympäristössä ja kontekstissa. Kehykset myös esiintyivät usein samoissa teksteissä, mikä ei sekään ole kovin yllättävää. Kehysten luonteeseen kuuluu se, että niitä yhdistellään saman tilanteen sisällä.

Pääosin eri keskustelijat käyttivät eri kehyksiä, erityisesti kaupungin tiedotteet ja Pro Kotikaupungin kannanotot pysyttelivät selkeästi omissa näkökulmissaan. Tämä selittynee sillä, että edellä mainittujen osapuolten näkökulmat palveluverkkouudistukseen erosivat jo lähtökohtaisestikin – kaupungin tiedotteissa korostuu palveluverkkouudistuksen perustelu ja päätöksistä tiedottaminen, kun taas Pro Kotikaupungin teksteissä keskitytään palveluiden käyttäjien näkökulmiin ja kuntalaisvaikuttamiseen. Kunnan kuuluukin viestinnässään perustella päätöksiä jo prosessin alkuvaiheista alkaen (ks. luku 2.3). Aamupostin artikkeleissa näkyi jälkiä kaikissa käytetyistä kehyksistä, mutta erityisesti sen uutisointi näytti keskittyvän palveluverkkouudistuksesta tiedottamiseen ja poliittisen keskustelun seuraamiseen.

Rationaalisuuden käsite on usein nähty kiistanalaisena (ks. luku 2.1), ja sen ongelmallisuus kävi ilmi myös aineistossani. Valta-asetat vaikuttanevat tähän, ja voi olla, että osapuolten asemat näkyisivät toisenlaisessa keskusteluasetelmassa vielä selkeämmin. Mikäli keskustelijoissa olisi esimerkiksi enemmän kunnallisten luottamushenkilöiden puheenvuoroja, valta-asetat näkyisivät ehkä vielä selkeämmin. Tässä aineistossa virkamiestyön merkitys tulee esille erityisesti kaupungin ja Aamupostin tekstien rakenteissa, lainauksissa ja henkilöhaastatteluvainnoissa, mutta myös Pro Kotikaupungin tavassa arvostella sitä.

Keskustelijoiden intressit ilmenevät muun muassa siinä, miten tehokkuus hahmotetaan: kaupungille se on kiinteistöjen taloudellista käyttämistä ja Pro Kotikaupungille palveluiden laatuun sekä saavutettavuuteen liittyvää. Kaupungin tiedotteissa rationaalisuuden voi hahmottaa siten, että ongelmat ja niiden ratkaisut pyritään määrittelemään selkeärajaisesti, kun taas Pro Kotikaupungin rationaalisuus ilmeni lukuisina kannanottoina ja perusteluina, joiden kautta kaupungin päätöksiä analysoitiin pala kerrallaan. Kaupungin tiedotteissa talouspuhetta käytettiin perusteluina leikkauksille, mitä kuntalaiset eivät välttämättä kokeneet perusteltuna tai edes tehokkaana.

Aamupostin uutisoinnissa näkyi sekä kaupungin että asukasyhdistyksen tapa hahmottaa palveluverkkouudistus, minkä lisäksi artikkeleissa pyrittiin tuomaan julki niin päättäjien kuin kuntalaistenkin näkökulmia sitaattien avulla. Tätä kautta voisi ajatella, että aineistossa deliberatiivisuus ilmenee nimenomaan osapuolten haluna tarkastella asiasisältöjä eri näkökulmista, vaikka keskustelu jakautuukin useiden kuukausien mittaiselle aikavälille.

Avoimuus oli aineistossa tärkeä teema, erityisesti Pro Kaupungille. Avoimuus käsitettiin kuntalaisten osallistamisen, sekä päätöksenteon avoimuuden ja selkeyden kautta. Myös asiakirjojen laatu nousi aineistossa esille. Tässä mielessä vaatimus avoimuudesta muistuttaakin paljon sitä, mitä sen kuntalain mukaan tulisi ollakin (ks. luku 2.3). Kuntalaiset toivoivat enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskeviin asioihin, mielellään jo ennen kuin päätökset etenevät pidemmälle. Kaupunki järjesti prosessin aikana yleisötilaisuuksia, mutta näiden järjestelyjä ei koettu Pro Kotikaupungin puolelta riittävinä.

Vastademokraattisia ulottuvuuksia ja aktiivista julkista keskustelua näkyi aineistossa paljon. Kuntalaiset ottivat aktiivisesti kantaa kaupungin tiedotteisiin, minkä lisäksi valvontaa suunnattiin erityisesti kaupungin päätöksentekoprosessiin. Konkreettisia tuomiovaltaisia tekoja edustavat kuntalaisten järjestämät mielenosoitukset ja kuntalaisaloitteet.

Pro Kotikaupungin aktiivit ovat ottaneet asiakseen määritellä keskustelun suuntaa ja sitä, mikä on päätöksenteossa riittävää. Pro Kotikaupungin toimintaa kuvaa kaikkien selkeimmin kenties valppaus, joka on vastademokraattisen toiminnan perusta.

Tässä mielessä sillä on jonkin verran yhteistä Aamupostin uutisoinnin kanssa, jossa näkyi vahva suuntaus luoda poliittista debattia. Aamuposti kehysti teksteissään keskustelua ja keskustelijoita, mikä ilmeni erityisesti siinä, millä tavalla Pro Kotikaupungin toimintaa kommentoitiin. Uutisissa haastateltiin aktiiveja, minkä lisäksi Aamuposti kirjoitti aiheista kolumnin (Ääri, L. 2020) otsikolla ”Kantaako kansanliike vaalikevääseen?”.

Suhdetoimintanäkökulma oli näkyvin Riihimäen kaupungin kehyksissä. Kaupungin tiedotteissa ei keskustella vaihtoehdoista tai kritiikistä, vaan niissä keskitytään tiedottamaan palveluverkkouudistusprosessin vaiheista, sekä perustellaan tarvetta uudistukselle erityisesti kaupunginjohtajaa siteeraamalla. Moraaliset arvioinnit jäävät kaupungin tiedotteissa siis vähemmälle, mutta niitä perustellaan tehokkuuteen liittyvillä arvoilla ja väestörakenteen muutoksilla. Kaupungin viestintä noudattaakin osapuolista kenties selkeimmin omia periaatteitaan, eli kuntalakia ja kunnan viestinnällisiä velvollisuuksia. Palveluverkkouudistuksesta viestitään prosessin eri vaiheissa hieman eri tavalla, mutta kuntalaisten osallistumista tuetaan esimerkiksi siten, että vastuuhenkilöiden nimet tuodaan esille tiedotteissa. Pro Kotikaupungilla tällaisia velvoitteita ei tietenkään ole, eikä se ole organisaationa yhtä järjestäytynyt kuin kunta.

Keskustelijat käyttivät erilaisia nimityksiä samoista asioista, mikä tietysti paljastaa erilaiset intressit. Pro Kotikaupungille palveluverkkouudistus näyttäytyi muun muassa ”supistamisena” ja ”lakkauttamissuunnitelmana”, Aamupostin teksteissä Pro Kotikaupungin toimintaa nimitettiin kehyksestä ja tilanteesta riippuen ”kansanliikkeeksi” tai ”koulukapinaksi”.

4.3 Yhteenveto

Kolmas tutkimuskysymykseni summaa yhteen tutkimukseni tavoitteen, eli sen, miten keskustelun näkökulmat rakentuvat osapuolten vuorovaikutuksessa. Koska päämääränäni oli ymmärtää julkisen keskustelun rakentumista kuntatason poliittisessä keskustelussa, on tärkeää tarkastella myös sitä, kuinka löydetyt kehykset kommunikoivat keskenään. Kehysten ominaispiirteet selvisivät analyysin avulla, mutta mitä niiden väliset erot ja yhtäläisyydet kertovat julkisesta keskustelusta?

Kehysten esiintyminen noudatteli jossain määrin uudistuksen ja keskustelun ajallista etenemistä. Tämän voisi ajatella liittyvän myös kehystämiseen – asiat on helpompi ymmärtää, kun ne liitetään jonkin tuttuun (ks. luku 3.1.). Tuo tuttu asia voi olla vaikkapa

päätöksenteon totuttu kaava, joka tekee asiaan liittyvästä viestinnästä helpomman ymmärtää. Tällöin ehkä informaatio onkin helpompi sulattaa.

Keskustelijat pysyttelivät pitkälti omissa rooleissaan. Olennaista onkin siis ehkä myös arvioida sitä, miten osallistujat onnistuivat toteuttamaan tavoitteitaan, ja miten nämä tavoitteiden toteutumiseksi tehdyt valinnat rakentuvat yhteiseksi julkiseksi keskusteluksi.

Aamuposti rakensi keskustelijoiden välille vastakkainasettelua, joka ilmeni erityisesti Pro Kotikaupungin toiminnan ja kannanottojen kautta. Aamupostin uutisoinnissa julkiselle keskustelulle rakentui selkeä arena, jossa osapuolten näkökulmien erilaisuus nousi esille.

Riihimäen kaupunki sekä onnistui että epäonnistui omien periaatteidensa noudattamisessa. Päätöksenteosta viestittiin sen eri vaiheissa, ja jopa keskustelutilaisuus järjestettiin. Kaupunki ei kuitenkaan onnistunut kutsumaan kaupunkilaisia keskusteluun, mikäli arviointikriteerinä käytetään sitä, miten asukkaat asian kokevat.

Pro Kotikaupunki Ry kritisoi päätöksentekoa ja jopa palveluverkkouudistusta kokonaisuutena. Yhdistyksen teksteissä näkyy myös se, että kehyksiä rakensivat useat eri puhujat. Myös lukijoita puhuteltiin, ja heidät kutsuttiin suoraan toimintaan. Tällainen toimintatapa vaikuttikin olevan nimenomaan reaktio kaupungin puutteelliseksi koettuun toimintaan.

Keskustelun kenties jännitteisin ulottuvuus piilee keskustelijoiden suhtautumisessa omiin rooleihinsa. Pro Kotikaupungin jäsenet, sekä Aamupostin haastattelemat kuntalaiset, esiintyvät erilaisista asemista käsin. He ovat muun muassa alakouluikäisten lasten vanhempia ja yhdistysaktiiveja.

Osallistujien välistä viestintää hankaloittavat sekä erilaiset näkökulmat että keskustelijoiden asemat. Teksteissä ei pystytty luopumaan tietyistä asemista, kuten valtuutetun ja

asukkaan näkökulmista. Voi tietysti kysyä, olisiko se tuonut keskusteluun lisäarvoa, sillä aihe on kuitenkin niin lähellä kuntalaisten arkea. On mahdollista, että esimerkiksi konsulttien tai ulkopaikkakuntalaisten näkemykset olisivat voineet tuoda keskusteluun lisää neutraaliutta. Tällaista asetelmaa ei kuitenkaan palveluverkkouudistuksen kaltaisessa yhteydessä ole välttämättä mahdollistakaan rakentaa.

Asemat tuovat toisaalta myös selkeyttä siihen, minkälaisia rooleja ja tavoitteita keskustelijoilla on aiheeseen liittyen. Onko asemien näkyminen itse asiassa avoimuutta? Aina-kin asemien ja intressien vaikutus näkyi siitä, minkälaisia keskustelunavauksia osallistujat tekivät. Keskustelu on läpinäkyvää, koska osallistujien kannat ja roolit ovat kaikkien tiedossa.

5 Päätäntö

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, miten demokraattinen keskustelukulttuuri ja päätöksenteko näkyvät Riihimäen palvelu-verkkouudistukseen liittyvässä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa. Sovelsin tutkimuksessani kehysanalyysia, jonka avulla selvitin, minkälaisia näkökulmia keskustelun osapuolet toivat esiin. Tarkastelin löytämiäni kehyksiä julkisuuden ja vastademokratian käsitteiden avulla. Kehysanalyysin kautta löysin erilaisia kehyksiä, joissa kiteytyivät erilaiset keskustelussa esille nousseet näkökulmat ja niiden välinen vuorovaikutus.

Erilaiset asemat ja intressit eivät estä deliberatiivista keskustelua, vaikka tietynlaisia hindasteita ne saattavatkin muodostaa. Näiden tekijöiden tunnustaminen on kuitenkin rationaalisen ja avoimen keskustelun alku (ks. luku 2.1.1). Vastademokraattinen kansalaisaktiivisuus täydensi julkista keskustelua tuomalla siihen uusia näkökulmia, mutta toisaalta se saattaa synnyttää lisää vastakkainasettelua.

Tutkijan valinnat ja tiedot vaikuttavat siihen, minkälaisia kehyksiä teksteistä on mahdollista löytää. Menetelmän tulkinnanvaraisuus on alati läsnä, mikä tietysti kuvaa myös kehystämistä itseään. Toinen tutkija voisi löytää erilaisia kehyksiä tai yhdistää eri tavalla kehykset toisiinsa, mutta yhtä lailla eri ihmiset kehystävät saman tilanteen eri tavoilla, kehyksiä yhdistellen.

Teoriavalinnoilla on myös osuutta siihen, minkälaisia kehyksiä aineistosta löytyi. Habermasilainen julkisuuskäsitys ja Rosanvallonin vastademokratia ohjasivat analyysia oletettavasti tiettyyn suuntaan. Tarkempi retorinen analyysi olisi voinut tuoda tutkimukseen lisää syvyyttä, minkä vuoksi uskon, että aineistossa on vielä paljon sellaista, mikä ei tähän tutkimukseen mahtunut. Toisaalta retorinen analyysi olisi ehkä tehnyt analyysin tarkastelua yksityiskohtaisemmaksi, jolloin aineistoa olisi kenties pitänyt supistaa.

Aineistoni tekstit ovat keskenään hyvin erilaisia, ja koen että nimenomaan niiden erilaisuus ja monipuolisuus tuo tutkimukselleni syvyyttä, ja siten uutta näkökulmaa julkiseen

keskusteluun. Kaupungin tekstit ovat selkeitä tiedotteita, joka on hyvin omanlaisensa tekstilaji. Pro Kotikaupungin tekstilajit vaihtelivat runsaasti: niistä löytyi muun muassa Facebook-julkaisuja, vastineita ja kritiikkiä. Aamupostin artikkeleista löytyi uutisia, kolumni, pääkirjoitus ja henkilöjuttuja. Kehystämismenetelmiä ja kehyksiä löytyi osasta runsaammin kuin toisista, mikä oli toisaalta odotettavissakin. Mikäli tekstit edustaisivat samoja tekstilajeja, saattaisi niiden vertaileminen kuitenkin olla yksinkertaisempaa. Tällöin aineistoista löytyneet kehykset ja kehystämismenetelmät olisivat helpommin vertailtavissa keskenään.

Aineistolähteeni olisivat voineet olla toisenlaisiakin. Julkista keskustelua olisi voinut analysoida myös niin, että tekstit olisivat löytyneet samasta lähteestä. Esimerkiksi Twitterissä käytävä keskustelu olisi saattanut tuoda keskustelijoiden välille toisenlaista vuorovaikutusta. Tuossa tapauksessa analyysia olisi voinut laajentaa myös yleisempään julkiseen keskusteluun tai vaikkapa kommentteihin.

Kuten jo johdannossa totesin, julkista keskustelua käydään yhtäaikaaisesti useissa eri paikoissa ja tilanteissa. Sen aiheet ja keskustelijat vaihtuvat, mutta habermasilaisesta näkökulmasta (ks. luku 2.1) ajatellen voisi sanoa, että tietyt reunaehdot ovat pysyviä, tai ainakin muuttuvat hitaammin kuin keskustelunaiheet. Julkisen keskustelun rakentumista voi tutkia lukuisista eri näkökulmista. Aineistoni olisi voinut olla myös toisenlainen, sitä voisi soveltaa ajassa ja paikassa.

Vertailin tutkimuksessani eri puhujien kehyksiä. Jatkossa voisi myös vertailla eri kuntien palveluverkkouudistuksia keskenään ja tutkia, onko esimerkiksi pohjoismaalaisessa julkisessa keskustelussa jotakin omaleimaista. Muuttujia on muitakin. Riihimäellä sijaitsee jätteenpolttolaitos, joka aiheutti aikanaan paljon vastustusta. On mahdollista, että riihimäkeläinen julkinen keskustelu on muuttunut aikojen saatossa. Tutkimukseeni olisi voinut lisätä historiallisen ulottuvuuden esimerkiksi tutkimalla jätteenpolttolaitoksesta kirjoitettuja yleisöpalstatekstejä.

Ajallisesti tutkimusta olisi mahdollista laajentaa toiseenkin suuntaan. Aihetta voisi tutkia myös myöhemmin, kun palveluverkkouudistusta on ehditty toteuttaa pidemmälle. Tällöin tarkastelun alle voisi ottaa kaupungin tuottamat tekstit, kuten pöytäkirjat ja itse palveluverkkouudistusta koskevat suunnitelmat. Tällöin myös analyysimenetelmää voisi olla luontevaa vaihtaa. Koen kuitenkin yhä, että tutkimusaineistoni rajaus on luonteva, sillä prosessi on edelleen kesken, sillä palveluverkkouudistusta tarkastellaan uudestaan vasta elokuussa 2022.

Tulevaisuudessa esimerkiksi avoimuus saatetaan hahmottaa eri tavalla, ja tekstejä voisi kin tutkia aineistoa myös vaikkapa saavutettavuuden näkökulmasta. Tällöin menetelmä voisi olla myös haastattelututkimus, voitaisiin esimerkiksi kysyä, minkälaisia vaikutelmia tai kokonaiskäsityksen palveluverkkouudistuksesta saa kaiken kaupungin tarjoaman materiaalin perusteella. Kehysanalyysin ja toisen tutkimusmenetelmän yhdistäminen voisi mahdollisesti tuoda tutkimukseen erilaista näkökulmaa.

Käsitteiden määrittelyllä on merkitystä, sitäkin kautta voisi syventää tai laventaa. Tutkimuksessa kävi ilmi, että osapuolet määrittelevät ydinteemoja ja -käsitteitä osin eri tavoilla. Suuremmalla aineistolla voisi kartoittaa, minkälaisia määritelmiä osalliset tekevät.

Pidän erityisen mielenkiintoisena sitä, minkälaisia merkityksiä keskustelijat antoivat julkiselle keskustelulle ja lähiympäristössään tapahtuville muutoksille. Kaupungin, asumisen ja päätöksenteon hahmottamisessa ilmeni eroavaisuuksia, joihin keskustelijoiden roolit, odotukset, panokset, toiveet, erilaiset näkökulmat vaikuttavat. On tärkeää, että kuntalaisilla on mielipiteitä siitä minkälaista kehitystä he haluavat kotiseudullaan ja sen palveluissa tulevaisuudessa nähdä.

Vastajulkisuus on monipuolisempaa ja elävämpää kuin habermasilainen julkisuusihanne, mutta myös vähemmän organisoitua. Vastademokraattinen toiminta, tuo julkiseen keskusteluun uusia ulottuvuuksia ja tuoreutta. En usko, että koskaan palaamme vuosisatojen takaisin julkisen keskustelun tapoihin, jos habermasilaista ihannetta nyt koskaan oli

olemassakaan. Vastademokratia antoi myös analyysilleni erilaista näkökulmaa. Moni seikka olisi todennäköisesti huomiotta, jos olisin keskittynyt vain kuntaviestintään tai julkisuuteen.

Tutkimukseni raottaa omalta osaltaan julkisen keskustelun tilaa. Aihetta on hyvä seurata reaaliaikaisesti ja aktiivisesti, sillä pelkät äänestysprosentit eivät kerro demokratian tilasta kaikkea.

Lähteet

- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *JOURNAL OF COMMUNICATION*, 43(4), s. 51-58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Fairhurst, G. T. & Sarr, R. A. (1992). *The Art of Framing: Managing the Language of Leadership*. Jossey-Bass.
- Fraser, N. (2009). Uusi katse julkisuuteen: vallitsevan demokratian arvostelua. *Media & Viestintä*, 32(3), s. 8-30. Noudettu 7.8.2021 osoitteesta. <https://journal.fi/media-viestinta/article/view/62979>
- Gamson, W. A. & Modigliani, A. (1989). Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach. *American Journal of Sociology*, 95(1), s. 1-37. <https://www.jstor.org/stable/2780405>
- Granqvist, K., Mattila, H., Mäntysalo, R., Hirvensalo, A., Teerikangas, S. & Kalliomäki H. (2021). Multiple Dimensions of Strategic Spatial Planning: Local Authorities Navigating between Rationalities in Competitive and Collaborative Settings. *Planning Theory & Practice*, 22(2), s. 173-190. <https://doi.org/10.1080/14649357.2021.1904148>
- Habermas, J. (2004). *Julkisuuden rakennemuutos. Tutkimus yhdestä kansalaisyhteiskunnan kategoriasta*. Vastapaino.
- Habermas, J. (2009). Poliittinen viestintä mediayhteiskunnassa: Voiko demokratia yhä iloita episteemisestä ulottuvuudesta?. *Media & Viestintä*, 32(3), s. 31-44. <https://doi.org/10.23983/mv.62983>
- Hallahan, K. (1999). Seven Models of Framing: Implications for Public Relations. *Journal of Public Relations Research*, 11, s. 205-242. Retrieved 12.8.2021 <https://comphacker.org/comp/engl338/files/2012/08/framing-and-public-relations.pdf>
- Herne, K. (2018, 31. toukokuuta). Mitä on deliberatiivinen demokratia?. *Palo Research*. noudettu 25.9.2021 osoitteesta <https://paloresearch.fi/blogs/mita-on-deliberatiivinen-demokratia/>
- Hynynen, E-L. (2021, 19. maaliskuuta). Kuntatesti. *Suomen kuvalehti*. Noudettu 15.10.2021 osoitteesta <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/tahtikunnat->

- 2021-kauniainen-on-ykkonen-ita-suomi-sinnittelee-skn-listaus-paljastaa-valta-
van-eron-maan-eri-osien-valilla/?shared=1158910-53794790-4
- Kalm, S., Strömbom, L. & Uhlin, A. (2019). Civil Society Democratising Global Governance? Potentials and Limitations of “Counter-Democracy”. *Global Society*, 33(4), s. 499-519. <https://doi-org.proxy.uwasa.fi/10.1080/13600826.2019.1640189>
- Karvonen, E. (2000). Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. *Media & Viestintä*, 23(2), s. 78-84. Noudettu 7.8.2021 osoitteesta <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/61529>
- Keskisuomalainen Oyj. (2021a). *Kaupunkilehdet*. Noudettu 3.10.2021 osoitteesta <https://www.keskisuomalainen.com/mediat/kaupunkilehdet/>
- Keskisuomalainen, Oyj. (2021b). *Yhteystiedot*. Noudettu 3.10.2021 osoitteesta <https://oma.media.fi/aamuposti/yhteystiedot/>
- Kuntaliitto. (2016). *Kuntaviestinnän opas*. Suomen Kuntaliitto.
- Lahden kaupunki. (2021). *Osallistuminen palveluverkkotyöhön*. Noudettu 3.10.2021 osoitteesta <https://www.lahti.fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/osallistu-ja-vai-kuta/osallistuminen-palveluverkkotyohon/>
- Laukkarinen, A. (2007). *Kuntalaisviestintä muuttuvassa kuntakentässä* [Lisensiaatintutkimus, Jyväskylän yliopisto] JYX. Noudettu 8.8.2021 osoitteesta https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/12963/1/URN_NBN_fi_jyu-2007708.pdf
- Maheswaran, D. & Meyers-Levy, J. (1990). The Influence of Message Framing and Issue Involvement. *Journal of Marketing Research*, 27(3), s. 361-367. <https://doi.org/10.2307/3172593>
- Mattila, H. (2017). Habermasin kunniaa palauttamassa – Mitä kommunikatiivinen suunnitteluteoria voi oppia juuristaan?. *Yhdyskuntasuunnittelun Seura Ry*. Noudettu 25.9.2021 osoitteesta <http://www.yss.fi/journal/habermasin-kunniaa-palauttamassa-kommunikatiivinen-suunnitteluteoria-juuret/>
- Mills, B. & Barlow, D. (2012). *Reading Media Theory: Thinkers, Approaches and Contexts*. Routledge.

- Mouffe, C. (2009). Keskusteleva demokratia vai kiistelevä moniarvoisuus?. *Media & Viestintä*, 32(3), s. 45-53. <https://doi.org/10.23983/mv.62985>
- Mäkinen, A. & Ratia, E. (2022, 2. toukokuuta). Seutukaupungit ja seutukaupunkiverkosto. *Kuntaliitto*. Noudettu 10.5.2022 osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/kaupunkipolitiikka/seutukaupungit-ja-seutukaupunkiverkosto>
- Nyholm, I., Stenvall, J., Airaksinen, J., Pekkola, E., Haveri, A., Ursin, K. & Tiihonen, S. (2016). *Julkinen hallinto Suomessa*. Tietosanoma.
- Piipponen, S. L. & Kurikka, P. (2020). *Opas kuntalaisten osallistumisen arviointiin*. Suomen Kuntaliitto.
- Pro Kotikaupunki Ry. (2020, 7. elokuuta). Yhdistys perustettu!. *Pro Kotikaupunki Ry*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://prokotikaupunki.fi/perustaminen/>
- Pöntynen, L. (2017, 3. huhtikuuta). Harrastaminen nousi suosituksi vaaliteemaksi eikä suotta – kyse on miljardiluokan palvelusta. *Kuntaliitto*. Noudettu 1.2.2022 osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2017/harrastaminen-nousi-suositukseksi-vaaliteemaksi-eika-suotta-kyse-miljardiluokan-palvelusta>
- Rautavuori, L. (2020, 11. syyskuuta). Sami Sulkko erosi ennen kolmen vuoden aikarajaa – miehen uusi työnantaja maksaa puolet Riihimäen pulittamasta johtajakoulutuksesta. *Yle*. Noudettu 11.3.2022 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-11540334>
- Repucci, S. & Slipowitz, A. (2021). Democracy under Siege. *Freedom House*. Retrieved 25.9.2021 <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2021/democracy-under-siege>
- Riihimäen kaupunki. (2022a, 7. helmikuuta). *Palveluverkkouudistus*. Riihimäen kaupunki. Noudettu 20.4.2022 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/asu-ja-rakenna/palveluverkkouudistus/>
- Riihimäen kaupunki. (2022b, 25. helmikuuta). *Poliittinen ohjausryhmä on aloittanut työnsä*. Riihimäen kaupunki. Noudettu 20.4.2022 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/asu-ja-rakenna/palveluverkkouudistus/>
- Rönkä, A-L. (2011). Matkapuhelinsäteily mediassa – Terveysriskikeskustelun kehysanalyysi. *Media & Viestintä*, 34(2), s. 20-43. <https://doi.org/10.23983/mv.62913>

- Sjöström, M., Myllymäki, I. & Päivärinta, T. (2022, 8. huhtikuuta). Koulutuspalveluiden saavutettavuus - perusopetuksen kestävät rakenteet. *Kuntaliitto*. Noudettu 5.5.2022 osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/kohti-kuntaperusteisia-verkosto-peruskouluja>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (2021, 1. marraskuuta). Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen keskeiset käsitteet. *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos*. Noudettu 5.5.2022 osoitteesta <https://sotesanastot.thl.fi/termed-publish-server/vocabulary/5deffdd9-14bf-4e5c-b1d7-b001cd52619e/concept/2ae43c8d-548e-4c41-a423-d13d8eb8969a>
- Tilastokeskus. (2021). *Luokitustiedotteet*. Noudettu 3.10.2021 osoitteesta <https://www.stat.fi/fi/luokitukset/luokitustiedotteet/>
- Tiirikainen, V. (2020, 29. tammikuuta). Riihimäen säästösuunnitelmat synnyttivät asukasliikkeen – kaupunginhallitus otti asiassa aikalisän. *Yle*. Noudettu 3.10.2021 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-11181325>
- Tilly, C. (2007). *Democracy*. Cambridge University Press. <https://ebookcentral-proquest-com.proxy.uwasa.fi/lib/tritonia-ebooks/reader.action?docID=293391>
- Tversky, A. & Kahneman, D. (1981). The Framing of Decisions and the Psychology of Choice. *Science*, 4481(211), s. 453-458. <https://doi.org/10.1126/science.7455683>
- Tykkyläinen, S. (2015a). Deliberatiivinen demokratia: Jürgen Habermas. *JYU*. Noudettu 8.8.2021 osoitteesta <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/deliberatiivinen-demokratia-jurgen-habermas>
- Tykkyläinen, S. (2015b). Deliberatiivinen demokratia: John S. Dryzek. *JYU*. Noudettu 8.8.2021 osoitteesta <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/deliberatiivinen-demokratia-john-s-dryzek>
- Valtioneuvosto. (2021). *Yleisiä kysymyksiä ja vastauksia sote-uudistuksesta*. Noudettu 1.2.2022 osoitteesta <https://soteuudistus.fi/yleisia-kysymyksia-ja-vastauksia-sote-uudistuksesta>
- Winslow, L. (2017). Frame Analysis. *The SAGE Encyclopedia of Communication Research Methods*. Retrieved 8.8.2021 <http://dx.doi.org/10.4135/9781483381411.n210>

Zaller, J. (1992). *The Nature and Origins of Mass Opinion*. Cambridge.

Liitteet

Aineistolähteet

- Aamupostin toimitus. (2019, 20. elokuuta). Millainen palveluverkko palvelee parhaiten riihimäkeläisiä nyt ja tulevaisuudessa? Kysely tulossa syyskuussa. *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/1193270>
- Aamupostin toimitus. (2020, 5. elokuuta). Uusi yhdistys tuo riihimäkeläisten äänet kuuviin – Pro Kotikaupunki ry perustettiin heinäkuun lopulla. *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/2347101>
- Forssell, T. (2020, 9. maaliskuuta). Mielenosoittajien toive toteutui – Riihimäen kaupunginvaltuusto palautti palveluverkkoselvityksen takaisin valmisteluun. *Aamuposti*. Noudettu osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/1479397>
- Haavisto, E. (2020, 11. elokuuta). Artikkel: Kenen monitoimitalo?. *Pro Kotikaupunki Ry*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://prokotikaupunki.fi/kenen-monitoimitalo/>
- Herme, P. (2020a, 22. tammikuuta). Riihimäki luopumassa useista koulu- ja päiväkotirakennuksista lähivuosina – itäisen alueen kasvatuspalvelut keskittyisivät uuteen monitoimitaloon. *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/1186057>
- Herme, P. (2020b, 26. tammikuuta). Riihimäellä pikakokous koululinjauksesta – vanhemmat toivovat lisää aikaa säästöpäätöksiin. *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/1185734>
- Herme, P. (2020c, 28. tammikuuta). Hallitus otti aikalisän – Riihimäen palveluverkkouudistus avataan kaupunkilaisille tiedotustilaisuudessa ensi viikolla. *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/1185621>
- Herme, P. (2020d, 3. maaliskuuta). Riihimäen palveluverkkopaketti mureni hallituskäsittelyssä – mitä siitä voi seurata? Edessä voi olla uudet yt-neuvottelut. *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/1479759>
- Herme, P. (2020e, 3. maaliskuuta). Parissa päivässä jo yli tuhat nimeä Pro Kotikaupungin aloitteeseen kunnallisesta kansanäänestyksestä – palveluverkkosuunnitelmassa

- halutaan aikalisä. *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/3886522>
- Herme, P. (2020f, 6. maaliskuuta). Kuntalaisaloite: Riihimäen valtuustoa vaaditaan palauttamaan esitykset koulujen lakkautuksista valmisteluun – mielenosoitus maanantaina. *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/1479579>
- Herme, P. (2020g, 16. elokuuta). Pro Kotikaupunki: Kaupunkilaisten ääni paremmin kuuluviin – moni tärkeä asia tulee asukkaiden puitavaksi jo valmiiksi pureskeltuna. *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/2435474>
- Herme, P. (2020h, 24. elokuuta). Koulukapina nousee myös itäisellä alueella – Peltosaaresta uusin visio monitoimitalosta saa myös kannatusta. *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/2697489>
- Herme, P. (2020i, 29. syyskuuta). Riihimäen valtuusto teki kautensa vaikeimman päätöksen – Pro Kotikaupunki kritisoi päätöstä tuoreeltaan liian keskustavetoiseksi. *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paikalliset/3122022>
- Miettinen, M. (2020a, 22. tammikuuta). Riihimäki järjestää palveluverkosta keskustelutilaisuuden. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/riihimaki-uudistaa-palveluverkkoa-uudella-monitoimitalolla-ratkaiseva-rooli/>
- Miettinen, M. (2020b, 9. maaliskuuta). Kaupunginvaltuusto palautti palveluverkkouudistuksen takaisin valmisteluun. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/kaupunginvaltuusto-palautti-palveluverkkouudistuksen-takaisin-valmisteluun/>
- Miettinen, M. (2020c, 16. syyskuuta). Ohjausryhmältä valmistui lopullinen ehdotus palveluverkosta. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/ohjausryhmalta-valmistui-lopullinen-ehdotus-palveluverkosta/>

- Miettinen, M. (2020d, 21. syyskuuta). Kaupunginhallitus kallistui ohjausryhmän kannalle. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/kaupunginhallitus-kallistui-ohjausryhman-kannalle/>
- Miettinen, M. (2020e, 28. syyskuuta). Kaupunginvaltuusto päätti Riihimäen uudesta palveluverkosta. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/kaupunginvaltuusto-paatti-riihimaen-uudesta-palveluverkosta/>
- Määttä, A. (2019, 20. elokuuta). Riihimäki selvittää millainen tulevaisuuden palveluverkko olisi. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/riihimaki-selvittaa-millainen-tulevaisuuden-palveluverkko-olisi/>
- PRO Kotikaupunki. (2020a, 4. helmikuuta). Tänään järjestetty keskustelutilaisuus kuntalaisille palveluverkkouudistuksesta (mm. lähikoulujen lakkauttaminen, nuorisopalvelujen heikennys, Kaupunginmuseon rampautus) oli paha pettymys. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/113962166832243>
- PRO Kotikaupunki. (2020b, 11. helmikuuta). Nyt huomio riihimäkeläiset!. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/109960873899039>
- PRO Kotikaupunki. (2020c, 28. helmikuuta). Asiakirjat ovat tärkein kuntalaisdemokratian ja toimivan hallinnon työkalu. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/126909758870817>
- PRO Kotikaupunki. (2020d, 10. maaliskuuta). Riihimäen valtuusto oli harvinaisen yksimielinen. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/131501028411690>
- PRO Kotikaupunki. (2020e, 12. maaliskuuta). Palveluverkkouudistuksen toteutussuunnitelma palautettiin maanantaina valmisteluun kaupunginvaltuuston yksimielisellä päätöksellä. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/132578764970583>

- PRO Kotikaupunki. (2020f, 25. syyskuuta). Perjantaille välimatkatietoja Riihimäen lähikouluista. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/198635131698279>
- PRO Kotikaupunki. (2020g, 26. syyskuuta). Riihimäkeläinen, oletko mukana?. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/199377238290735>
- PRO Kotikaupunki. (2020h, 20. lokakuuta). Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyi asemanseudun yleissuunnitelman 3.2.2020. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/217951216433337>
- PRO Kotikaupunki. (2021a, 18. Helmikuuta). Tässä yksinkertaistettuna listana toimitilohjelmaluonnoksessa lueteltuja Riihimäen lakkautettavia ja myytäviä rakennuksia tuleville lähivuosille. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/285124096382715>
- PRO Kotikaupunki. (2021b, 25. helmikuuta). Koronatilanne on taas päällä täysillä myös Riihimäellä. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/289397942621997>
- PRO Kotikaupunki. (2021c, 17. huhtikuuta). Tänään kaupunginvaltuusto päättää ensimmäistä kertaa historiansa aikana, järjestetäänkö Riihimäellä kunnallinen kansanäänestys. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/342263587335432>
- PRO Kotikaupunki. (2021d, 2. kesäkuuta). ANNATHAN ÄÄNESI LÄHIKOULUJEN PUOLUSTAJALLE. *Facebook*. Noudettu 12.9.2021 osoitteesta <https://www.facebook.com/prokotikaupunki/posts/358826342345823>
- Pro Kotikaupunki Ry. (2020, 27. syyskuuta). AVOIN KIRJE RIIHIMÄEN KAUPUNGIN VALTUUSTOLLE JA KAUPUNKILAISILLE. *Pro Kotikaupunki Ry*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://prokotikaupunki.fi/avoin-kirje/>
- Pro Kotikaupunki Ry. (2021, 1. maaliskuuta). RIIHIMÄKI TARVITSEE AIKALISÄN – VAADI KANSSAMME KUNNALLISTA KANSANÄÄNESTYSTÄ!. *Pro Kotikaupunki Ry*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://prokotikaupunki.fi/aikalisa/>

- Puisto, S. (2020a, 22. tammikuuta). Riihimäki uudistaa palveluverkkoa, uudella monitoimitalolla ratkaiseva rooli. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/riihimaki-uudistaa-palveluverkkoa-uudella-monitoimitalolla-ratkaiseva-rooli/>
- Puisto, S. (2020b, 3. maaliskuuta). Kaupunginhallitus äänesti useita kertoja palveluverkkouudistuksesta. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/kaupunginhallitus-aanesti-useita-kertoja-palveluverkkouudistuksesta/>
- Puisto, S. (2020c, 17. maaliskuuta). Palveluverkkoselvityksen jatkovalmistelulle nimettiin ohjausryhmä. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/palveluverkkoselvityksen-jatkovalmistelulle-nimettiin-ohjausryhma/>
- Puisto, S. (2020d, 16. huhtikuuta). Ohjausryhmä aloittanut palveluverkkoa koskevan työn. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/ohjausryhma-aloittanut-palveluverkkoa-koskevan-tyon/>
- Puisto, S. (2020e, 8. elokuuta). Ohjausryhmältä kysely kaupunkilaisille opetuksen järjestämisestä. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/ohjausryhmalta-kysely-kaupunkilaisille-opetuksen-jarjestamisesta/>
- Puisto, S. (2020f, 9. syyskuuta). Ohjausryhmältä ehdotus lautakuntien punnittavaksi. *Riihimäen kaupunki*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.riihimaki.fi/ohjausryhmalta-ehdotus-lautakuntien-punnittavaksi/>
- Ääri, L. (2020, 7. maaliskuuta). Kolumni: Kantaako kansanliike vaalikevääseen? *Aamuposti*. Noudettu 11.4.2021 osoitteesta <https://www.aamuposti.fi/paakirjoitus-mielipide/1495955>

Liite 1. Aineistolähteiden aikajana

20.8.2019	Riihimäen kaupunki	Riihimäki selvittää millainen tulevaisuuden palveluverkko olisi
20.8.2019	Aamuposti	Millainen palveluverkko palvelee parhaitenriihimäkeläisiä nyt ja tulevaisuudessa? Kysely tulossa syyskuussa
22.1.2020	Riihimäen kaupunki	Riihimäki uudistaa palveluverkkoa, uudella monitoimitalolla ratkaiseva rooli
22.1.2020	Riihimäen kaupunki	Riihimäki järjestää palveluverkosta keskustelutilaisuuden
22.1.2020	Aamuposti	Riihimäki luopumassa useista koulu- ja päiväkotirakennuksista lähivuosina – itäisen alueen kasvatustilaisuudet keskittyivät uuteen monitoimitaloon
28.1.2020	Aamuposti	Hallitus otti aikalisän – Riihimäen palveluverkkouudistus avataan kaupunkilaisille tiedotustilaisuudessa ensi viikolla
4.2.2020	PRO Kotikaupunki FB	Tänään järjestetty keskustelutilaisuus kuntalaisille palveluverkkouudistusesityksestä (mm. lähikoulujen lakkauttaminen, nuorisopalvelujen heikennys, Kaupunginmuseon rampautus) oli paha pettymys
11.2.2020	PRO Kotikaupunki FB	Nyt huomio riihimäkeläiset!
26.2.2020	Aamuposti	Riihimäellä pikakokous koululinjauksesta – vanhemmat toivovat lisää aikaa säästöpäätöksiin
28.2.2020	PRO Kotikaupunki FB	Asiakirjat ovat tärkein kuntalaisdemokratian ja toimivan hallinnon työkalu
3.3.2020	Riihimäen kaupunki	Kaupunginhallitus äänesti useita kertoja palveluverkkouudistuksesta
3.3.2020	Aamuposti	Riihimäen palveluverkkopaketti mureni hallituskäsittelyssä – mitä siitä voi seurata? Edessä voi olla uudet yt-neuvottelut
3.3.2020	Aamuposti	Parissa päivässä jo yli tuhat nimeä Pro Kotikaupungin aloitteeseen kunnallisesta kansanäänestyksestä – palveluverkkosuunnitelmassa halutaan aikalisä
6.3.2020	Aamuposti	Kuntalaisaloite: Riihimäen valtuustoa vaaditaan palauttamaan esitykset koulujen lakkautuksista valmisteluun – mielenosoitus maanantaina
7.3.2020	Aamuposti	Kolumni: Kantaako kansanliike vaalikevääseen?
9.3.2020	Riihimäen kaupunki	Kaupunginvaltuusto palautti palveluverkkouudistuksen takaisin valmisteluun
9.3.2020	Aamuposti	Mielenosoittajien toive toteutui – Riihimäen kaupunginvaltuusto palautti palveluverkkoselvityksen takaisin valmisteluun
10.3.2020	PRO Kotikaupunki FB	Riihimäen valtuusto oli harvinaisen yksimielinen

12.3.2020	PRO Kotikaupunki FB	Palveluverkkouudistuksen toteutussuunnitelma palautettiin maanantaina valmisteluun kaupunginvaltuuston yksimielisellä päätöksellä
17.3.2020	Riihimäen kaupunki	Palveluverkkoselvityksen jatkovalmistelulle nimettiin ohjausryhmä
16.4.2020	Riihimäen kaupunki	Ohjausryhmä aloittanut palveluverkkoa koskevan työn
5.8.2020	Aamuposti	Uusi yhdistys tuo riihimäkeläisten äänet kuuluviin – Pro Kotikaupunki ry perustettiin heinäkuun lopulla
8.8.2020	Riihimäen kaupunki	Ohjausryhmältä kysely kaupunkilaisille opetuksen järjestämisestä
11.8.2020	Pro Kotikaupunki Ry	Artikkeli: Kenen monitoimitalo?
16.8.2020	Aamuposti	Pro Kotikaupunki: Kaupunkilaisten ääni paremmin kuuluviin – moni tärkeä asia tulee asukkaiden puitavaksi jo valmiiksi pureskeltuna
24.8.2020	Aamuposti	Koulukapina nousee myös itäisellä alueella – Peltosaaresta uusin visio monitoimitalosta saa myös kannatusta
9.9.2020	Riihimäen kaupunki	Ohjausryhmältä ehdotus lautakuntien punnittavaksi
16.9.2020	Riihimäen kaupunki	Ohjausryhmältä valmistui lopullinen ehdotus palveluverkosta
21.9.2020	Riihimäen kaupunki	Kaupunginhallitus kallistui ohjausryhmän kannalle
25.9.2020	PRO Kotikaupunki FB	Perjantaille välimatkatietoja Riihimäen lähikouluista
26.9.2020	PRO Kotikaupunki FB	Riihimäkeläinen, oletko mukana?
27.9.2020	Pro Kotikaupunki Ry	AVOIN KIRJE RIIHIMÄEN KAUPUNGIN VALTUUSTOLLE JA KAUPUNKILAISILLE
28.9.2020	Riihimäen kaupunki	Kaupunginvaltuusto päätti Riihimäen uudesta palveluverkosta
29.9.2020	Aamuposti	Riihimäen valtuusto teki kautensa vaikeimman päätöksen – Pro Kotikaupunki kritisoi päätöstä tuoreeltaan liian keskustavetoiseksi
20.10.2020	PRO Kotikaupunki FB	Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä asemanseudun yleissuunnitelman
18.2.2021	PRO Kotikaupunki FB	Tässä yksinkertaistettuna listana toimitiloahjelmaluonnoksessa lueteltuja Riihimäen lakkautettavia ja myytäviä rakennuksia tuleville lähivuosille
25.2.2021	PRO Kotikaupunki FB	Koronatilanne on taas päällä täysillä myös Riihimäellä
1.3.2021	Pro Kotikaupunki Ry	<i>RIIHIMÄKI TARVITSEE AIKALISÄN – VAADI KANSSAMME KUNNALLISTA KANSANÄÄNESTYSTÄ!</i>

17.4.2021	PRO Koti- kaupunki FB	Tänään kaupunginvaltuusto päättää ensimmäistä kertaa historiansa aikana, järjestetäänkö Riihimäellä kunnallinen kansanäänestys
2.6.2021	PRO Koti- kaupunki FB	ANNATHAN ÄÄNESI LÄHIKOULUJEN PUOLUSTAJALLE